

Kerstⁱⁿ de stad

december
2017

Protestantse Gemeente Utrecht - www.pgu.nu - 25ste jaargang - Los nummer € 3.00

Kerst, ik kan niet anders...

Ik ben gekomen...

**Ds Marius van Duijn,
Kanaleneiland**

Waarom Kerst?

Met de microfoon langs de Nederlandse markt, levert al snel diverse antwoorden op. Van schouderophalend 'gewoon vrij toch?' tot een stevig getuigenis 'God wordt mens.' En alles wat daartussen zit.

Maar laat het kind eens zelf uit de doeken doen, waarom hij hier is. Wie googelt op de evangeliën vindt een variatie aan teksten, bijvoorbeeld.

Ik ben gekomen...

- niet om rechtvaardigen te roepen maar zondaars (Matteüs 9, 13) Dat klinkt flink tegendraads. Jezus die tegen de gevestigde leiders ingaat. Menig keer krijgt Hij het met hen aan de stok.

- niet om vrede te brengen maar het zwaard. Ik zal een wig drijven tussen een man en zijn vader, een (schoon-)dochter en (schoon-)moeder. (Mattheus 10, 34-5) Niet echt een gezellige tekst voor het kerstdiner. Jezus zet relaties zomaar op scherp. Hem volgen kan ingrijpende keuzes met zich mee brengen.

- niet om gediend te worden maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen. (Matteüs 20, 28) In zijn koninkrijk gaat het zo anders dan bij de meeste machthebbers. Een woord dat ultieme opoffering verwoordt. Liefde die geeft.

Drie keer het woordje 'niet'

NB. Wie te snel het kerstfeest verwoordt in vertrouwde of gezellige termen, kan het zomaar kerst-mis hebben. Dan wordt het

een feest van gordijnen dicht: het licht binnen, het donker voor wie buiten zijn.

Kerst is een kritisch feest!

Het licht brengt de duisternis aan de dag. Er komt een eerlijk vraagteken achter ons bestaan: leven we zoals het bedoeld is? Krijgt iedereen wat haar of hem toekomt? Is er oog voor de losers of tellen alleen de geslaagde mensen mee? Is er ruimte voor de ander die anders is of moet iedereen passen in hetzelfde format? Welke plaats is er voor vreemdelingen? Niet alleen op 25 december, maar het hele jaar door.

Zeg niet te vaak niet, kregen we als student mee als tip voor de preek.

Daarom nog een laatste tekst, Lucas 19, 10. Ik ben gekomen... om te zoeken en te redden wat verloren is. In levende lijve staat

MEDITATIEF MOMENT

Jezus in het huis van Zacheüs, speciaal voor hem is Hij gekomen. Het lijkt op een klassiek kerstverhaal met een happy end na benauwde momenten. En dat is het ook: het wordt feest als Zacheüs leven een compleet nieuwe wending krijgt. Hij wordt de koning te rijk als hij Jezus ontmoet als vriend. Helemaal happy!

Ik ben gekomen. Dat dynamische maakt kerst zo bijzonder. God niet ver weg, God niet in z'n algemeenheid. Hij komt speciaal naar mensen toe, in ons land, in ons huis, in ons hart, in onze omstandigheden. Daarom Kerst.

Op zoek naar Kerst

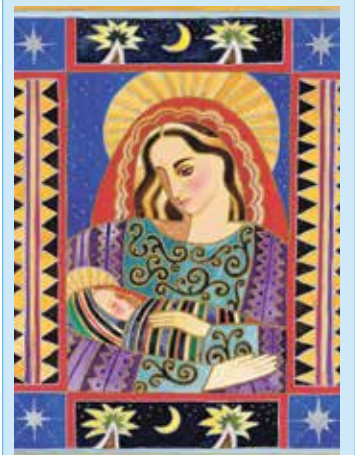
Lopend langs
al het geglitter en geschitter –
straten bomen huizen
feestelijk verlicht
winkels etalages
uitbundig juwelend
in pracht en praal –
besef ik plots wat ik wil:

zoeken wil ik
ik kan niet anders
zoeken wil ik
naar de wereld daarachter
de andere wereld
die ik vermoed
zoeken wil ik –

“wie zoekt die zal vinden”
zo staat er geschreven
en zie:
dan ontvouwt zich
voor mij het Wezenlijke
de bron van verstillings
in goddelijk licht

“wie zoekt die zal vinden”
zo staat er geschreven
en zie:
dan kniel ik met herders
koningen engelen en
zoekers van alle tijden en
plaatsen
neer bij het Kind
dit Kind
dat in zich draagt
de Naam aller namen
Immanuel
God met ons –

Oeke Kruythof

Kerstfeest

In die stille heilige nacht
straalde een heldere ster.
Een Zoon was geboren
Zijn huis was een stal
Zijn wieg een kribbe
gevuuld met stro.
Zij noemden hem
Jezus

Huizen werden gebouwd
om Hem te eren, hoger, rijker
vieringen in grote luister!

Stemmen lieten zich horen,
“Zijn leer was van liefde
verdraagzaamheid
in eenvoudige huizen”!

Zo geschiedde.
Het duurde nog jaren
te kunnen leven in vrede
Zijn leer te eren zoals
Hij bedoelde.

Gezegend Kerstfeest.

Fredy Schild

Chanoekaviering in de stad

Theo Koppes

Zondag 17 december houdt de stichting Vrienden van de Joodse Gemeenschap van Utrecht voor de zevende keer een openbare viering van Chanoeka, het Joodse feest van het licht. De bijeenkomst vindt plaats op de Stadhuisbrug, voor het oude stadhuis in de binnenstad. Opperrabbiijn Binyomin Jacobs en enkele anderen zullen daar een korte toespraak houden.

Op het podium staat weer een grote achtarmige Chanoeka-kandelaar. Er worden zes lampen aangestoken, omdat de viering in Utrecht op de zesde dag van het (acht dagen durende) feest valt. De Chanoekaviering begint om 17.00 uur en duurt een klein uur. Er zijn diverse traditionele Joodse hapjes te koop. Alle inwoners van Utrecht en omstreken zijn van harte welkom, aldus de Utrechtse rabbiijn Aryeh Heintz, die de bijeenkomst zal openen. De Chanoekalichten zijn volgens hem een symbool van religieuze vrijheid voor alle volkeren.

Jeruzalem

Rabbiijn Heintz: “Achtergrond van het Chanoekafeest is de bevrijding van Jeruzalem van jaren-

* De burgemeester ontsteekt de Chanoeka-kandelaar (archieffoto).

lange Syrische overheersing en -daarna- de herinwijding van de Tempel in het jaar 164 vóór onze jaartelling. Niet alleen de overwinning van een klein Joods leger op een overmachtige vijand was in die tijd een wonder. Ook het feit dat slechts een klein kannetje olie (normaal gesproken genoeg om een kandelaar een dag lang te laten branden) het nu acht dagen uithield, werd algemeen als een wonder beschouwd. Chanoeka is vooral een huise-lijk feest, met zang bij het aanste-

ken van de kaarsen, en met spelletjes en toneelstukjes over de Makkabeeën. In elk Joods gezin wordt op elke dag van het acht dagen durende feest een achtarmige kandelaar aangestoken. Op de vooravond van de eerste dag begint men overal ter wereld met het eerste lichtje en elke volgende avond komt er een lichtje bij.”

Openbare viering

Sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw is er tijdens het Chanoekafeest in steeds meer

plaatsen op de wereld een openbare viering, vaak in aanwezigheid van vertegenwoordigers van de plaatselijke of nationale overheid. Jaarlijks zijn presidenten, premiers en burgemeesters daarbij betrokken en steken zij een of meer van de acht Chanoekalichten aan. In Nederland gebeurt dat al vele jaren in o.a. Amsterdam, Haarlem, Den Haag, Amersfoort, Arnhem, Groningen, Maastricht en dus ook Utrecht. Meer weten over de viering op 17 december? Kijk op de website www.chanoeka.info.

Kerst. Ik kan niet anders

Met een knipoog naar Luther wiens hervormingsdaad in het afgelopen jaar van alle kanten aandacht kreeg, is het thema van dit decembernummer getoonzet.

Kerstfeest vieren, wij kunnen als christenen immers niet anders?

De herders in de velden van Efratha konden niet anders dan hun blijdschap over de geboorte van het Kind bekendmaken. Hun boodschap viel in goede aarde, terwijl Bethlehem nog weet had van een messiasverwachting.

Bij veel Nederlanders is deze verwachting tegenwoordig niet meer aanwezig. Dus waar gaat dit feest eigenlijk over? Hoe vinden wij als gelovigen aansluiting bij een geseculariseerde en vercommercialiseerde samenleving, waar Kerst een religieneutraal

koop- en eetfeest lijkt te worden? Een samenleving ook, waarin zelfs uit bepaalde hoeken verzet rijst tegen openbare uitingen en versieringen die bij 'dit christelijke feest' horen?

Als Protestantse Gemeente Utrecht hebben we goud in handen - géén blik. God wordt mens in de diepte van ons leven. Kunnen wij daar over zwijgen? En zo niet, hóe en wát vertellen wij daarvan aan elkaar, in de gemeente, op school, in de buurt, in de stad, aan de vreemdeling en in de samenleving? Op die vraag geeft een aantal mensen uit de stad een antwoord om over na te denken in deze adventstijd.

KAREN-BROEDER SAMUEL UIT MYANMAR

Een Kerstfeest dat ik mis

Broeder Samuel

Eerst wil ik iets over mijzelf vertellen. Ik ben als Karen in Birma geboren. De Karen zijn oorspronkelijke bewoners van Birma en nu zijn zij een van de 135 etnische groepen in dat boeddhistische land, dat tegenwoordig Myanmar heet. De Karen zijn weer onderverdeeld in liefst 150 stammen. De Karen met de lange nekken zijn de bekendste stam.

Ik ben hier nu al zestien jaar maar ieder jaar mis ik de kerstviering in mijn eigen land. Hier in Nederland heb ik geen erg kerstgevoel, ook al geldt dit land als een christelijk land.

In december vieren wij het feit dat de Heer Zijn enige zoon Jezus Christus naar de aarde heeft gestuurd om zondige mensen zoals wij te redden. Wij hebben alleen drie seizoenen en geen winter met sneeuw, omdat wij een tropisch klimaat hebben. Maar reeds als kind had ik het gevoel dat sneeuw bij de geboorte van de Here Jezus hoorde. Ik zag altijd sneeuw op kerstkaarten.

Hier in Nederland heb ik geen erg kerstgevoel, ook al geldt dit land als een christelijk land.

* Broeder Samuel van de Karen Gemeente in Utrecht: ... "Als kind had ik het gevoel dat sneeuw bij de geboorte van de Here Jezus hoorde" ... (foto Arnold Rietveld).

Verwelkomen

Op 30 november middernacht begint bij ons het verwelkomen van de Heer Jezus al. Wij noemen dit Sweet December. In Sweet December vieren wij altijd feest met veel plezier. Voor de jeugd begint dit feest al bij het invallen van de nacht. Zij doen bijvoorbeeld stoelendans, parcel game, enzovoort... Om 00.00 uur stoppen wij met het spel en dan nam de voorganger de leiding. Hij of zij las een stukje uit de bijbel en ging ons voor in gebed. Drie keer achter elkaar riepen wij Sweet

December en daarna gingen wij nog veel en lekker eten. Die hele verdere maand gingen wij bijna elke avond kerstcarols (kerstliederen) zingen langs te huizen (van huis tot huis). Dat duurde tot 24 december. Soms zongen wij ook in bejaardentehuizen, gevangenissen en ziekenhuizen. Daarbij vertelden wij ook het goede nieuws dat de Zoon van God is geboren. Wij gebruikten ook een vrachtwagen als podium om met een band in de hele stad in iedere straat te zingen, te spelen en te getuigen.

Door die hele maand samen kerstliederen te zingen voelden wij ons aan elkaar verbonden.

Kerstspel

Op 24 december was iedereen al vanaf de vroege morgen

gespannen voor het kerstspel. Die dag deden wij de hele dag verschillende spelletjes, te vergelijken met koekhappen, zaklopen, kussengevecht en andere behendigheidsspelen. In de nacht van 25 op 26 decem-

In 2001 heeft de Nederlandse overheid ons Karen uit het vluchtelingenkamp uitgenodigd om hier te komen wonen. Sindsdien hebben wij ons traditionele kerstfeest verloren.

ber hadden wij een kerstconcert. Op de 25ste om 24.00 uur hadden wij onze kerstdienst. Dat is de laatste kerstdienst. Dat verandert nooit, elk jaar doen wij hetzelfde. De mensen veranderen, het kerstfeest verandert nooit. Toen ik jong was speelde ik dat ik herder was, maar toen ik groter was, speelde ik dat ik soldaat was. Voor andere acteurs gold hetzelfde.

"De mensen veranderen, het kerstfeest verandert nooit"

Op 24 en 25 december werden wij vroeg wakker.

Wij gingen twee ochtenden voetballen en volleyballen. De finale werd altijd op 25 december gespeeld.

's Middags hadden wij onze kerstmaaltijd, waaraan zo'n 400 – 500 mensen deelnamen. Dat was erg leuk. Op de avond van de 25ste december was er een officieel kerstfeest. Daar hadden wij een lang programma. Daar gaven wij elkaar kado's. Wij deden spelletjes en daar kon je prijzen mee winnen. We vormden bijvoorbeeld een duo, een kwartet, of een heel koor.

Wij hadden ook een modeshow van traditionele klederdracht van de Karen. Verder hadden wij ook nog voor de jongeren toneelstukjes. In 2001 heeft de Nederlandse overheid ons Karen uit het vluchtelingenkamp uitgenodigd om hier te komen wonen. Sindsdien hebben wij ons traditionele kerstfeest verloren. Wij missen ons kerstfeest erg!

Twee jaar geleden hebben wij in Nederland ook een traditioneel kerstfeest georganiseerd zoals wij dat in ons land vieren. In november hebben wij een plan gemaakt om huis aan huis kerstliederen te zingen. Wij vertellen het goede nieuws aan de mensen. Wij blijven 15 tot 20 minuten bij hen. Wij doen dit niet alleen voor Karen mensen, maar ook voor mensen die ons verwelkomen, zoals Nepalese en ook mensen van het boeddhistische geloof. Als wij bij ze komen, geven wij ze traditioneel eten, net als vroeger in ons land. Af en toe kregen wij zelfs levende dieren zoals kippen en eenden als cadeau. Die stonden dan de volgende dag als leukernij op tafel!

Hopelijk heb ik jullie hiermee een goede indruk gegeven van ons kerstfeest. Als iemand van jullie hier ook zin in heeft dan willen wij dat graag ook bij jullie komen doen.

Ten slotte, wens ik jullie allemaal een gezegend kerstfeest 2017!

Buon Natale: kerstconcert in Italiaanse sfeer

In samenwerking met het Eemland Projectkoor verzorgt barokorkest Le Concert du Trianon in de Leeuwenberghkerk op 24 december een Italiaanse kerstavond onder de noemer Buon Natale.

Een ambitieus avondprogramma met prachtige muziek van Vivaldi, waaronder het Magnificat, Laetatus Sum en delen uit het Dixit Dominus van Lotti aangevuld met instrumentale muziek. Het wordt geen kerkdienst, maar een muzikale kerstavond waarbij de kerstpsalmen van Vivaldi en Lotti een centrale rol spelen. Het gratis toegankelijke kerstconcert met Italiaanse allure begint om 21.00 uur. De zaal gaat open om 20.00 uur. Wees op tijd! Het kerstavondconcert wordt altijd erg druk bezocht. De Leeuwenberghkerk staat aan het Servaasbolwerk 1a in de binnenstad.

Kerst, ik kan niet anders...

Feliz Navidad - Kerst in Cuba

Hans Spinder

Kerstmis werd in 1969 verboden door Fidel Castro. In 1992 werd een wet op de godsdienstvrijheid aangenomen in Cuba en in december 1997 werd het kerstfeest weer in ere hersteld, een maand voordat paus Johannes Paulus II Cuba zou bezoeken. Twee jaar later werd het, op verzoek van de paus, in heel Cuba een officiële vrije dag.

Toch werd het niet meteen uitbundig gevierd. Toen mijn vrouw en ik in 2004 voor het eerst Kerst meemaakten in Cuba was er nog veel onwennigheid: kerstversiering was nauwelijks verkrijgbaar en de niet-christenen en de atheïsten wisten niet goed wat er te vieren was. Op zulke momenten realiseer je je ook dat de symboliek en de versiering rond Kerst geheel gebaseerd is op de winter in de noordelijke landen; in een tropische context zijn geen dennenbomen en droomt er niemand van een "white Christmas". Maar de kerkelijke mensen hadden het gevoel: het mag weer! In de kerken werd natuurlijk altijd al aandacht aan het geboortefeest van Jezus besteed, maar dat bleef lang binnen het kerkgebouw. Hier en daar hadden Cubanen een kunstkerstboom met versiering kunnen bemachtigen, die zo in huis werd opgesteld dat, met de voordeur de hele dag open, ieder vanaf de straat kon zien dat hier Kerst gevierd wordt. In die beginjaren was het hebben van een kerstboom een publiek statement.

Buitenlandse invloed

De manier waarop Kerst gevierd wordt is sterk beïnvloed door het buitenland, vooral de Amerikaanse invloed is duidelijk. Er wonen in Florida meer dan een miljoen Cubanen, die hun familieleden in Cuba regelmatig geld en cadeaus en dus ook kerstspullen sturen. De bekende rood-witte kerstmutsen zijn overal te zien. Bij de ingang van het Theologische Seminarie in Matanzas staat ieder jaar met Kerst een neonverlichting die een arrenslee, getrokken door rendieren en bestuurd door Santa Claus, voorstelt. Maar het eten is met Kerst wel typisch Cubaans: veel varkens-

* Kerst in Cuba (foto's Hans Spinder).

vlees met rijst en zwarte bonen. Voor de meesten hoort daar ook een fles rum bij, die in Cuba relatief goedkoop is. In december worden veel varkens geslacht, vaak gewoon op straat, en veel mensen bieden vanuit hun huis varkensvlees aan.

De Cubanen kunnen zich gemakkelijk identificeren met dat kind van arme ouders, geboren in een stal omdat er in de herberg geen plaats was.

Theater en dans

Theater en dans zijn erg populair bij de Cubanen en in bijna iedere kerk wordt wel een kerstspel opgevoerd of een kerststal ingericht. De Cubanen kunnen zich gemakkelijk identificeren met dat kind van arme ouders, geboren in een stal omdat er in de herberg geen plaats was. De figuur van Maria spreekt ook zeer tot de verbeelding. Ondanks de beperkte invloed van de katho-

lieke kerk in Cuba is Maria, als 'la Virgen de la Caridad del Cobre' (de maagd van liefde van de kopermijn) het nationale symbool van Cuba. De kerk in de buurt van Santiago de Cuba, waar het wonderbeeldje van "La Virgen del Cobre" staat, is een geliefd pelgrimsoord.

Sober kerstdiner

Het ziet er naar uit dat het kerstdiner voor de meeste Cubanen erg sober zal zijn. De economie van Cuba staat er slecht voor en de verschillende tropische orkanen die dit jaar over het eiland zijn getrokken hebben veel schade aangericht. Vooral de storm Irma heeft een spoor van verwoesting en zeker tien dodelijke slachtoffers veroorzaakt. Veel mensen zijn dakloos, de oogsten zijn vernield en de aanvoer van voedsel en huishoudelijke artikelen is een chaos.

Ook de Amerikaanse boycot treft de Cubaanse economie. Eind oktober is in de Assemblee van de Verenigde Naties weer een veroordeling van deze boycot aangenomen, met alleen de stemmen van de VS en Israël tegen, maar de Amerikaanse politiek gaat er gewoon mee door. Van het optimisme in Cuba na het bezoek van Obama is niet veel meer over.

Leef toe naar Kerst met het NBG-adventsrooster

Het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) maakt net als vorig jaar een digitaal bijbellesrooster voor de adventsperiode. Wie zich aanmeldt, krijgt elke dag een e-mail met bijbeltekst, korte overdenking en vraag. Intekenen kan vanaf vandaag.

Vanaf 3 december gaat de adventstijd in. Directeur Rieuwerd Buitenwerf: 'Het adventsrooster helpt lezers om in de drukke decembermaand elke dag even stil te staan bij de Bijbel en de boodschap van hoop en verwachting die daarin door-

klinkt. Omdat we het rooster digitaal aanbieden op debijbel.nl, is het extra toegankelijk. Je kunt het op elk gewenst moment er even bij pakken op je mobiel of tablet. Met zo'n verdiepend rooster brengen we de Bijbel voor duizenden Nederlanders dichtbij.'

Inhoud van het rooster

Op de vier adventszondagen gaat het rooster in op teksten uit Lucas. Dit is in lijn met het Lucasjaar en met het adventsprogramma van kinderdienstmethode Bijbel Basics (zie debijbel.nl/bijbel-basics). Op de andere dagen wordt stilge-

staan bij de verwijzingen van Lucas naar het Oude Testament.

NBG en bijbellesroosters

Eerder dit jaar lanceerde het NBG een

bijbellesrooster voor de 40-dagentijd, waar 12.000 Nederlanders aan deelnamen. Ook stelde het NBG een stillerooster en vakantierooster beschikbaar. Steeds meer deelnemers melden zich aan voor een online bijbellesrooster. Het geeft lezers extra motivatie om elke dag in de Bijbel te lezen.

Aanmelden

Aanmelden kan vanaf vandaag via www.debijbel.nl/advent. Wie dat doet ontvangt vanaf 3 december automatisch elke ochtend een e-mail met de bijbeltekst, overdenking en vraag.

Kerst, ik kan niet anders...

WIEKE DE WOLFF: 'KERST BETEKENT VOOR MIJ DAT GOD AFDAALT NAAR DEZE WERELD'

Straatpastoraat: grote oren en een lange adem

Cas Mak

“Neem rustig de tijd voor de foto”, roept Norman naar me. Hij drukt Wieke de Wolff nog eens stevig tegen zich aan en geeft me een dikke knipoog. Het is een vrolijke sfeer op die maandagochtend bij de Jacobikerkerk. Elke week is daar een inloop voor dak- en thuisloze mensen.

Terwijl ik foto's aan het maken ben, komen steeds meer mannen en vrouwen aanlopen. De meesten kennen elkaar, valt me op. Maar iedereen kent Wieke. En Wieke kent iedereen. Al meer dan twaalf jaar is zij straatpastor in Utrecht. In dat werk biedt ze pastorale zorg aan mensen die dakloos zijn of geweest zijn.

God daalt af

Norman vindt het geen bezwaar dat hij op de foto komt en dat die foto in dit kerkblad komt. “Ik vind het niet erg om een beetje bekend te worden. Want ik ben wel trots op mezelf. Het gaat nu eindelijk goed met me. Ik heb namelijk een woning gekregen via het Leger des Heils en ik werk nu bij Emmaüs in Lombok. Vroeger was ik er slecht aan toe,

* Straatpastor Wieke de Wolff en Norman (foto Cas Mak).

maar daar wil ik het verder niet over hebben.”

Ik vraag wat Kerst voor hem betekent. “Tja, dat heeft met Jezus te maken natuurlijk en met fami-

lie, vrienden, lekker eten en gezelligheid”, antwoordt Norman. Aan Wieke de Wolff stel ik dezelfde vraag. “Kerst betekent voor mij dat God afdaalt naar deze wereld en zich onder ons begeeft. En dat Hij zich in het bijzonder daar laat kennen waar de klappen vallen, waar het leven niet vanzelf gaat.” Ze vervolgt: “Voor veel van onze mensen is Kerst een ingewikkelde periode. Natuurlijk genieten ze van alle kerstdiners die overal in de stad worden georganiseerd en waar ze welkom zijn. En de vriendelijke aandacht die ze in deze peri-

ode krijgen, weten ze ook wel te waarderen. Maar het gemis aan familie, een thuis, gezondheid en zo meer schrijnt juist dan. Het is nogal dubbel dus.”

Niet vanzelfsprekend

En wat heeft het Straatpastoraat dan te bieden? Wieke: “Alle mensen verdienen een luisterend oor; ieder heeft zijn eigen sores. Als je op straat leeft en dak- of thuisloos bent, dan is het niet vanzelfsprekend dat er iemand is die naar je luistert. Dat willen mijn collega's en ik wèl doen. We proberen plaatsen te bieden

waar mensen terecht kunnen – plaatsen waar ze hun verhaal kunnen doen, waar we met hen kunnen meeleven, waar ruimte is voor ontmoeting en het delen van lief en leed.”

Die plaatsen zijn bijvoorbeeld de inloop in de Jacobikerkerk, de maandelijkse maaltijdviering in de gemeenschapsruimte van de Doopsgezinde kerk en de vieringen in de Domkerk.

Ingewikkelde periode

“We hebben grote oren en een lange adem, zeggen we wel eens”, vervolgt Wieke. “We oordelen niet en elk verhaal is bij ons veilig. Elk mens telt voor ons, in navolging van Jezus die geen onderscheid maakte. Wat we met Kerst te bieden hebben, is denk ik wat we het hele jaar door proberen te bieden, namelijk ruimte en aandacht. We trekken samen op, in het vertrouwen dat God nabij is.

En juist met Kerst, juist dan omdat het zo'n ingewikkelde periode is voor de meesten, is het van belang te luisteren en er te zijn. Met grote oren dus en een lange adem.”

En met een groot hart, voeg ik daaraan toe.

De Protestantse Diaconie Utrecht steunt het Straatpastoraat onder meer via de eindejaarscollecte, waarvoor in de loop van deze maand de acceptgiro's worden verzonden. Wie geen envelop krijgt en het werk wil steunen, kan een bijdrage overmaken naar: Diaconie PGU, rek rekeningnummer NL46RABO 0105 3438 46 onder vermelding van: Eindejaarscollecte Straatpastoraat.

**Elk verhaal is bij ons veilig.
Elk mens telt voor ons,
in navolging van Jezus die geen
onderscheid maakte.**

BUURTPASTOR ERNA TREURNIET: 'GOD HEEFT OOG VOOR IEDER VAN ONS, GEWONE MENSEN'

Sporen van de Geest van God

Cas Mak

Wie kent haar niet? Lange tijd werkte ze als buurtpastor in de Geuzenwijk en was de Roobolkapel haar uitvalsbasis. Inmiddels is alweer enkele jaren Overvecht haar werkterrein. Ik heb het over Erna Treurniet.

Als buurtpastor legt ze in deze wijk uit de jaren zestig contacten met wijkbewoners, geeft aandacht en steun, is vaak te vinden bij de Voedselbank en laat zich raken door mensen die te maken hebben met uitsluiting en armoede. De Johannescentrumgemeente is haar thuisbasis.

Beregezellig

Ik tref haar op een woensdagavond in het Johannescentrum bij 'Hanna's Herberg'. Dat is een eetgroep voor mensen uit de buurt die mede dankzij Erna is opgericht. “We hebben heerlijk gegeten”, hoor ik van verschillende kanten. “Pannenkoeken

en soep vooraf, stond op het menu. En nu is het wachten op de koffie.” Mèt koek trouwens, want iemand is jarig geweest. “De woensdag vóór Kerst hebben we een feestmaal en zitten we hier met zo'n veertig mensen”, vertelt Erna. Een mevrouw die meeluistert, herinnert zich een vorige kerstmaaltijd bij 'Hanna's Herberg': “Mijn broer was bij me op bezoek. Die heb ik toen hierheen meegenomen en hij vond het beregezellig, terwijl hij niemand kende. Dat is toch mooi dat je zo'n fijne sfeer hebt met elkaar!”

Oog voor hele gewone mensen

Ik vraag Erna hoe ze haar werk beleeft. “Wat mij raakt, zijn de zware lasten die mensen te dragen krijgen, de levenskracht die ik bij mensen tegenkom en de vele mensen van goede wil in deze wijk”, antwoordt ze. “Ja, dat raakt me en ik noem dat sporen van de Geest van God.” Terwijl de koffie wordt ingeschonken en iemand de aandacht vraagt van Erna, maak ik wat foto's. Als ze weer even tijd heeft

voor mij, vraag ik wat Kerst betekent voor haar. Ze hoeft niet lang na te denken: “Voor mij betekent Kerst dat God betrokken wil zijn op deze wereld. En dat Hij oog heeft voor ieder van ons in ons gewone, alledaagse leven. Mensen zoals jij en ik en alle mensen bijvoorbeeld die hier nu rond de tafel zitten. Iedereen is voor God de moeite waard en mag er zijn zoals hij of zij is. Dat inspireert mij en dat wil ik ook doorgeven.”

Kruisje

Ik vraag een paar dames of ze even willen meekijken naar de foto's die ik van Erna gemaakt heb. Ze zijn er snel uit welke foto moet worden afgedrukt bij dit stukje. “Doe deze maar, hier staat ze vrolijk op. Zo kennen we haar.”

Thuis kijk ik nog eens goed naar de foto. Ik zie een kruisje om haar nek. Het valt niet zo op, maar het is er wel. Mooi is dat!

* Buurtpastor Erna Treurniet: “...Iedereen is de moeite waard”... (foto Cas Mak).

Kerst, ik kan niet anders...

EEN LUTHERREIS MET

Geen Reformatiecantate

Van 19 oktober tot en met 23 oktober maakte ik met de Bachcantates Utrecht een muzikale reis naar Eisenach, Weimar en Leipzig dat culmineerde in een dubbele uitvoering van de feestelijke Reformatiecantate nummer 80 "Ein feste Burg ist unser Gott" in de Thomaskirche en de Nikolaikirche te Leipzig. Hoewel de reis bijna geheel in het teken stond van J.S. Bach, kon het mij niet ontgaan dat de Reformatie 500 jaar uitbundig gevierd werd in deze steden, terwijl de 50 jarige Bachcantates Utrecht haar lustrum in bovengenoemde steden vierde. Leipzig komt maandelijks via de Bachcantates naar Utrecht, nu kwam Bach-minnend Utrecht eens naar Leipzig toe.

Arnold Rietveld

**Kardinaal Eijk, de rooms-katholieke aartsbisschop van Utrecht, dacht eerst dat het een grap was dat hij op 1 oktober de Reformatiecantate nummer 80 bij de Bachcantates Utrecht in de Geertekerk mocht inleiden. "Maar dat is toch de Reformatiecantate!?", had hij in het eerste contact gezegd. De goedlachse Eijk bekwam snel van zijn verbazing en sprak tijdens de inleiding met veel genege-
genheid over de werken van de componist J.S. Bach. Hij keek ook met dankbaarheid terug naar zijn protestantse orgelleraar die hem verder vertrouwd had gemaakt met het leven en de werken van de componist. Eijk gaf de jubilerende Bachcantates Utrecht zelfs de zegen.**

Met deze zegen reisden het orkest en het koor in twee volle touringcarbussen op 19 oktober af naar Eisenach, Weimar en ten slotte Leipzig. In Eisenach leek er een zegen op het weer te rusten. Een oranje zon bescheen de geboortestad van Bach aan de voet van de Wartburg, waar de grote hervormer Martin Luther de Bijbel in het Duits vertaalde. Sommige mensen beweerden dat de oranje zon kwam van het Sahara zand of de bosbranden

in Portugal, maar bij het verlaten van Eisenach was het panorama met het uitzicht op de Wartburg bijna surrealistisch mooi. Op nog geen steenworp afstand van het geboortehuis van J.S. Bach – nu instrumentenmuseum – staat de werkplaats van Luther: het Luther Haus, waar de bezoeker in de museumwinkel zelfs Luthersokken kon kopen met het motto: "Ich stehe hier. Ich kann nicht anders". In het Bachhaus kregen de Utrechtse Bachliefhebbers een demonstratie met historische muziekinstrumenten voorgeschoteld, waarna men zich verdrong om het instrument van naderbij te bekijken als ware het een blik onder de motorkap van een klassieke Ferrari.

Uitingen op straat

In de winkelstraten van Eisenach hingen her en der citaten van Martin Luther die het winkelend publiek eraan herinnerde welke alledaagse uitdrukkingen afkomstig zijn uit citaten van de grote hervormer. Dit was een initiatief van de Duitse overheid en de evangelisch-lutherse kerken. De reis ging verder naar Weimar waar Bach van 1708 tot 1717 eerst hoforganist en later concertmeester was van de strengelovige vorst Willem Ernst, hertog van Saksen Weimar. We werden door een stadsgids onthaald op sappige anekdotes over Goethe en Schiller. Reformatie 500 jaar was ook sterk aanwezig

* Uitvoering van de Reformatiecantate in de Nikolaikirche door Bachcantates Utrecht (foto Dorien Donker).

* Tekst "Nun sag, wie hast Du's mit der Religion?" met beeltenis Luther in etalageruit Weimar.

in het straatbeeld. Naast het zijportaal van de plaatselijke universiteitskerk hing zelfs een poster met Luther en het opschrift: 'Die Reformation geht weiter', een reclame voor een symposium over de Reformatie nu. De etalageruit van een parfumeriezaak was geplakt met een grote afbeelding van Luther met de prikkelende tekst: 'Zeg, wat heb jij eigenlijk met religie?'

Bratwurst

In het Atrium winkelcentrum bestelde ik Bratwurst met Kartoffelsalat. Een man in een rolstoel was komen aanschuiven bij onze tafel die zijn hand uitstreekte en zich verstaanbaar probeerde te maken. Ik overhandigde hem een muntstuk nog voordat mijn vriendin kon uitleggen dat de man in de rolstoel juist wachtte op de bestelling die zijn mantelzorger voor hem aan het doen was. De mantelzorger legde aan ons uit dat hij wekelijks met de man langs de elektronicagigant Saturn ging, waar de man kon genieten van

het beluisteren van de muziek. Een brede glimlach verscheen op het gezicht van de man. De mantelzorger legde uit dat de man in de rolstoel ooit gevangen had gezeten in de Stasi gevangenis. De stad Leipzig ademde een andere sfeer: van de multinationals, luxe toeristenhotels en dure winkels. De stadsgids, ook ouderling van de Nikolaikirche, confronteerde ons tussen luchtige anekdotes door ook met het verleden en het heden van het kerkelijk leven

in Leipzig. Hij stond stil bij de gebouwen van de nieuwe universiteit van Leipzig, gebouwd door een Nederlandse architect, waarin de contouren van de oude universiteitskerk de Paulinekerk in het moderne exterieur verwerkt zijn. De kerk had W.O. II overleefd, maar in 1968 nam de toenmalige DDR het besluit de universiteitskerk op te blazen, omdat het grote plein wel zonder een godshuis kon. Nu is het een plek van herinnering.

* Mensen staan in de rij voor zaterdagmiddagdienst in de Thomaskirche.

Kerst, ik kan niet anders...

UTRECHTS BACH-ACCENT

zonder ‘Gott(esdienst)’

De Nikolaikirche wil echter niet alleen een plek ter herinnering zijn. De stadsgids en ouderling legt uit dat de Nikolaikirche niet meer opengesteld is voor stadswandelingsgroepen met de woorden: “We zijn een kerk en niet een museum.” De gids zet ons af bij de Thomaskirche met de woorden dat J.S. Bach cantor was voor alle stadskerken van Leipzig en niet alleen voor deze kerk. In 1950 werd het vermoedelijke stoffelijk overschot van J.S. Bach herbegraven in de Thomaskirche nadat hij in 1750 bij de Johanniskirche in een naamloos graf begraven had gelegen. De toenmalige DDR-leider Walter Ulbricht had echter andere plannen voor de herbegravenis. Hij wilde een mausoleum laten bouwen, zonder enige verwijzing naar de christelijke godsdienst. Dat is voor een kerkmusicus als Bach natuurlijk ondenkbaar. We woonden de uitvoering van onder andere J.S. Bach's motet BWV 229 ‘Komm, Jesu, komm en

* Demonstratie historische muziekinstrumenten uit de tijd van Bach in geboortehuis Bach Eisenach.

Heinrich Schutz' motet SWV 372 ‘Verleih uns Frieden’ bij door het koor van de Thomaskirche en het Gewandhaus Orkest. De kerk

was tot de nok toe gevuld. Bij de eerste klanken daalde een irrealistische werkelijkheid op ons neer: het was doodstil, de mensen sloten

* Laatste blik op de Thomaskirche (foto's Arnold Rietveld).

hun ogen. Na een preek, gebed en de zegen van Pfarrer Martin Hundertmark ging iedereen weer uiteen.

Bach op een drafje

De volgende dag, zondag, gaven het koor en orkest van Bachcantates Utrecht het dubbelconcert in de Thomaskirche en de Nikolaikirche. Het was Bach op een drafje. Na de generale repetitie in de Nicolaikirche van 13.30 tot 14.30 uur liepen koor, orkest en solisten uit Leipzig snel naar de Thomaskirche waar een aardige menigte bezoekers op ons wachtte voor de uitvoering van de Reformatiecantate om 15.00 uur. Om 17.00 uur traden koor, orkest en solisten opnieuw aan in de Nicolaikirche voor een feestelijke uitvoering van stukken uit 't Brandenburgs Concert,

Händels kroningsstuk ‘Zadok the priest’ en bovengenoemde cantate onder grote belangstelling van Bach-liefhebbers uit Leipzig en de hele wereld. De Reformatie bruist en leeft in Eisenach, Weimar en Leipzig en de uitvoeringskunst van de muziek van J.S. Bach is daar een van de uitingen van.

Gottfrid van Eck en Wilma Rozenga

Hoe ervaren de vaste bezoekers van Villa Vrede, plek van ontmoeting en activiteit ten behoeve van ongedocumenteerde vluchtelingen, de periode van Kerst en Nieuwjaar? Hoe wel met Kerst de geboorte van Jezus feestelijk wordt gevierd, zit er ook een donkere rand aan zijn verhaal. Want de pasgeboren Jezus moet met zijn ouders naar Egypte vluchten, omdat een bange, wrede koning Herodes het kind als een groot gevaar ziet en het daarom wil doden. Vluchten en een leven in angst en onzekerheid, daar weten de bezoekers van Villa Vrede alles van.

Ik spreek met Ali M. (26 jaar) uit Iran en Ali G. (42 jaar) uit de Palestijnse gebieden, die allebei zo'n tien jaar in Nederland verblijven als vluchteling zonder verblijfspapieren. En daarnaast met Tedros (24 jaar) uit Eritrea, een orthodox-christen die hier zo'n vier jaar is. Een gesprek dat soms met handen en voeten plaatsvindt, want de drie mannen kunnen zich in het Nederlands of Engels niet zo makkelijk uitdrukken.

Wat betekent Villa Vrede voor jullie, vooral in de tijd rond Kerst?

Ali M.: Voor mij is Villa Vrede een plek waar ik rustig kan zitten, eten en praten. Ik hoef dan even niet op straat te leven en hoef niet bang te zijn voor politieagenten die naar mijn papieren vragen. Zonder papieren kun je in Nederland niet studeren of werken, dus in mijn eigen onderhoud voorzien gaat niet, hoe graag ik dat ook wil. Het is in Villa Vrede gelukkig droog en warm. Heel belangrijk in een tijd dat de dagen kouder en natter worden.

Ali G.: Villa Vrede is in één woord: familie. Ik heb hier contact met lotgenoten en de medewerkers van Villa Vrede zijn gastvrij en helpen je graag. Je wordt hier niet zomaar weggejaagd, zoals me op stations regelmatig is overkomen als ik daar iets te lang rondhing. Het leven op straat is vermoeiend en zwaar. In Villa Vrede voel ik me weer een beetje mens, want ze zijn er heel menselijk.

Tedros: Ook ik ervaar Villa Vrede als een dagelijks rustpunt, een plek waar ik 'familie' kan ontmoeten - mensen die zijn zoals ik. Daarnaast ben ik erg blij met hun

aanbod van activiteiten: computers, bijbel- en taallessen, maaltijden en af en toe een voetbaltoernooi. Ik ben gek op voetbal.

Wat betekent Kerst voor jullie?

Ali M: Kerst is het feest van Jezus' geboorte. Dat staat voorop. Maar het is ook een feest van samen eten en drinken, je zorgen even vergeten. Mensen ontmoeten en samen vooruit kijken naar het nieuwe jaar dat komt. Ik wil hoopvol naar de toekomst blijven kijken.

Ali G: Ik heb een moslim-achtergrond, dus Kerst werd bij ons thuis niet gevierd. Ik kom uit de Palestijnse gebieden en in het

dorp waar Jezus werd geboren, Bethlehem, moet de politie toezicht houden zodat Kerst in vrede en rust gevierd kan worden. Christenen en moslims vieren er hun feesten in eigen kring, dan is er weinig uitwisseling. In Villa Vrede vallen de religieuze verschillen vaak weg, hier kun je samen Kerst vieren, of je nu christen, moslim of niet gelovig bent. Voor mij is Kerst in Villa Vrede vooral samenzijn met je 'familie'.

Tedros: Kerst is in mijn land Eritrea geen landelijke feestdag, zoals in Nederland. Het wordt er alleen maar binnen kerken gevierd. Voor mij is Kerst een feest om samen te zijn met mijn vrienden en om

onze hoop voor de toekomst te delen. We hopen allemaal op nieuwe kansen, om hier een nieuw leven met studie of werk op te bouwen.

Hoe kijken jullie naar het nieuwe jaar, naar de toekomst?

Ali M.: Heel eenvoudig eigenlijk. Ik zou hier een goed leven willen opbouwen, met een technische studie - want daar ligt mijn interesse - en daarna werk zoeken. Dat zijn simpele dingen die elk mens voor zichzelf wenst. Ik wens andere mensen in het nieuwe jaar het allerbeste toe, het herstel van hun ziekte, de oplossing van hun problemen.

Ali G.: Alles begint met papieren. Dan hoef ik niet meer zoveel op straat te zwerven, want dat vind ik het zwaarste van alles. Er zijn genoeg lieve mensen hier in Nederland die me willen helpen om een nieuw leven op te bouwen. Maar zonder papieren gaat dat domweg niet.

Tedros: Ja, dat geldt ook voor mij. Ik wil naar school en werk zoeken. Daar hoop ik echt op, want anders heb ik geen leven.

* De kookploeg van vorig jaar, voor de kerstmaaltijd in Villa Vrede.

Kerst in Villa Vrede

Villa Vrede is natuurlijk van plan om dit jaar Kerst te vieren en dan ook de deuren open te stellen voor een ieder. Zoals in dit artikel te lezen is, is Kerst een belangrijk moment van samenzijn voor alle bezoekers. Een moment van verbondenheid en gezelligheid.

Helaas weten wij op het moment van schrijven nog niet waar en wanneer wij Kerst gaan vieren. Dat komt omdat wij sinds kort weten dat onze verhuizing niet kan doorgaan door bestemmingsplan-problemen en ernstige weerstand vanuit bewoners en ondernemers. Wij weten zelfs niet of wij met Kerst nog op onze huidige plek zitten en er is ook nog geen zicht op een alternatieve plek. Spannende tijden voor ons waarvoor wij uw steun en gebed nodig hebben.

Gottfrid van Eck en Wilma Rozenga
info@villavrede.nl

Kerst, ik kan niet anders...

Ds Netty de Jong-Dorland

Op zaterdagochtend 2 december om 11.00 uur wordt in de Domkerk de Dick Bruna Kerststal gepresenteerd. Na een welkom zal Dorothé Cras, eigenaar van de Kinderboekwinkel op de Ganzenmarkt, het boek Kerstmis van Dick Bruna voorlezen bij de nieuwe kerststal. Kinderen vanaf 4 jaar zijn van harte welkom, met hun ouders.

Na het voorlezen kunnen de kinderen een kleurplaat van de kerststal kleuren in het DomCafé en is er limonade. Het duurt tot ongeveer 11.45 uur. De toegang is gratis. Wel graag opgeven bij: jongindedom@domkerk.nl

In 1963 heeft de Utrechtse Dick Bruna een eigen vertelling van het kerstverhaal gemaakt. Hij illustreerde het verhaal in zijn bekende stijl. Het boek geeft een prachtige beschrijving van het kerstverhaal en de geboorte van Jezus, op een eenvoudige wijze verteld.

Deze klassieker van Dick Bruna is nog altijd populair. Meerdere generaties zijn inmiddels met dit kerstboek opgegroeid. Het verscheen behalve in het Nederlands ook in het Engels, Japans, Noors, Spaans en zelfs in het Latijn.

'Boek van hout'

Het is belangrijk dat het kerstverhaal verteld blijft worden, voor gelovigen en niet (actief) gelovigen. De Dick Bruna kerststal is bedacht om het kerstboek handen en voeten te geven voor kinderen.

* Dorothé Cras leest Kerstmis in de Domkerk op 2 december.

Dick Bruna kerststal in de Domkerk

* De Dick Bruna kerststal in de Domkerk.

deren. Hij is van hout, dus steeds opnieuw te gebruiken omdat het kerstverhaal ook ieder jaar opnieuw verteld wordt. Van de grote versie zoals die in de Domkerk staat, is dan ook een kleine speelversie te koop in de Domshop: kinderen kunnen thuis spelen met de veertien losse figuren en de stal.

De Domkerk heeft vele jaren genoten van de kerststal van predikant en kunstenaar ds Ruud Bartlema.

Nu zijn we toe aan een nieuwe kerststal. Dit jaar overleed Dick Bruna, icoon van de stad Utrecht, en de gedachte dat 'zijn' kerststal in de Domkerk zou komen te staan, leek ons

heel passend. Wij danken Marja Kerkhof, algemeen directeur van Mercis Publishing BV, die hieraan haar toestemming en medewerking gaf.

De Dick Bruna Kerststal is in de Domkerk te zien van zaterdag 2 december tot en met zondag 7 januari, Driekoningen.

Van dromen en verlangen – de vieringen van Advent en Kerst in het Johannescentrum

Bettina van Santen en Kees Wijnen

Vanaf het begin van de christelijke liturgie hebben de visionaire woorden van de profeet Jesaja geklonken op de vier zondagen van de adventstijd. De climax ervan kennen we in veel gezongen variaties: "Dauwt, hemelen, van omhoog; wolkenmassa's, laat gerechtigheid neerstromen; aarde, open je, om de vrucht van heil voort te brengen." Dan is er zagezegd, zo vlak voor Kerst, geen houden meer aan. Maar dit type uitroepen en vergezichten kenmerkt in feite heel de adventstijd.

De profeet Jesaja ademt de hartstocht en het ongeduld van de verwachting. Het is als een hoorspel, een kijkspel vol dra-

matische beelden. Hoofdthema's zijn eind en nieuw begin, ballingschap en terugkeer.

Maar de profetische poëzie van Jesaja raakt steeds meer losgezongen van die eenmalige geschiedenis in het verre verleden van het volk Israël. Het historisch decor van dit drama ver vaagt meer en meer. Met steeds meer klem komt de vraag centraal te staan wie het nu eigenlijk met de droom van Jesaja, met de belofte van de Eeuwige durft te wagen - of niet!

In de vier vieringen in de adventstijd klinken fragmenten van dit boeiende hoor- en kijkspel, opgeschreven door een verre profeet uit vroeger tijden. De hooggespannen verwachting van de profeet vindt in de kerstnacht en op de kerstmorgen haar vervulling in het aloude verhaal van de geboorte van het weerloze kind Jezus.

De droom van Jesaja

* Marc Chagall, 'De profeet Jesaja'.

verlangen naar een nieuw begin, dat blijft van alle tijden en alle mensen. Juist ook anno 2017.

Daarom vertellen we elkaar in de komende kerstnacht opnieuw verhalen van donker en licht. En op kerstmorgen zingen we van een kind, geboren in een stal maar door engelen bezongen als een geschenk van God zelf. Adem van God in een kind. Tekenen van nieuw begin?

Zowel in de kerstnacht als op kerstmorgen klinken liederen uit de kerstcyclus 'nacht van droom en van verlangen' van Janet Delver en Tom Löwenthal. In de kerstnacht klinkt naast het kerstevangelie ook een ander kerstverhaal en na afloop is er glühwein en warme chocolademelk. Op kerstmorgen beginnen we voor aanvang van de viering met het zingen van een aantal bekende kerstliederen.

De kerstboom en kerstlichtjes zullen de kerkzaal weer feestelijk verlichten. Het programma van deze dagen luidt: 24 december – 21.00 uur: viering op de vooravond van Kerst; 25 december – 10.30 uur: ds Toos Wolters viering van de kerstmorgen, viering van Schrift en Tafel.

De laatste viering van dit kalenderjaar is op zondag 31 december. Voorganger in deze viering is ds Toos Wolters.

Adventvieringen

De vieringen van Advent in het Johannescentrum te Overvecht zijn de volgende:

- 3 december – 10.30 uur ds Toos Wolters - viering van Schrift en Tafel
- 10 december – 10.30 uur ds Aline Barnhoorn
- 17 december – 10.30 uur verhaal halen met Bettina van Santen en Kees Wijnen
- 24 december – 10.30 uur ds Toos Wolters, een eenvoudige viering

Nacht van droom en van verlangen

Klassieke kerstverhalen hebben altijd iets van donker en licht in zich. Soms duurt het even voordat het licht wordt, moet er eerst nog een lange, donkere nacht voorbij gaan. Maar dan is het toch zover, en in het kerstverhaal of in de kerstfilm begint het dan vaak te sneeuwen, eerst

aarzelend en dan met dikke vlokken. En zo breekt de nieuwe dag dan aan met zo'n laag ongerepte, knisperende sneeuw als teken dat alles nog – of weer – mogelijk is.

De werkelijkheid is natuurlijk veel weerbarstiger en met kerst is niet alles nieuw en ook sneeuwen doet het slechts bij hoge uitzondering. Maar dromen van en

Festival of Lessons and Carols in de Jacobikerk

Joost van Beek

Op vrijdag 22 december 2017 zingt Kamerkoor Santiago traditiegetrouw een 'Festival of Lessons and Carols' in de Jacobikerk.

Tijdens deze avond wordt volgens Engelse traditie het verhaal van de geboorte van Jezus en de aanloop daarnaartoe verteld door middel van koor- en samenzang en een aantal Bijbellezingen. Santiago zingt muziek

van onder meer Harold Darke (*In the bleak midwinter*) en John Rutter (*Nativity Carol*). Er staat ook een Nederlandse première op het programma: het wonderschone *O magnum mysterium* (gecomponeerd in 2012) van de IJslandse componist Sigurður Sævarsson.

Jacobi-organist Gerrit Christiaan de Gier begeleidt de koor- en samenzang en verzorgt tevens enkele instrumentale intermezzo's. De muzikale lei-

ding is in handen van dirigent Herman Mussche.

De avond begint om 20.15 uur, de deuren van de kerk gaan om 19.45 uur open. De toegang is gratis, wel wordt van de bezoekers een vrije gift gevraagd ter dekking van de gemaakte kosten. Na het concert is er gelegenheid om elkaar onder het genot van een drankje te ontmoeten. Santiago verwelkomt u graag op 22 december in de Jacobikerk!

* Een sfeervolle en goed gevulde Jacobikerk tijdens een eerdere editie.

* Poppenspeler Mark Haayema trakteert de kinderen tijdens hun kerkstnachtendienst op aansprekend theater.

KINDERKERSTNACHTDIENST IN DE DOMKERK

Oma's kerststal

Mariëtte Flipse

De kinderkerstnachtendienst is op zondag 24 december en begint om 19.00 uur. De toegang is gratis, maar kaartjes zijn wel nodig. Deze zijn verkrijgbaar bij de ontvangstbalie van de Domkerk tijdens reguliere openingstijden van de Domkerk.

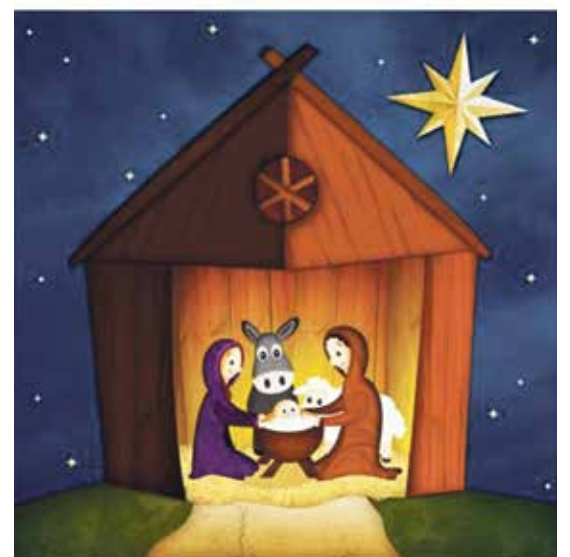
Het verhaal

Elk jaar komt Fien bij oma en opa de kerststal opzetten en kerstfeest vieren. Dat is gezellig, ook dit jaar. Maar ineens mist er iets uit de kerststal. De kerststal is niet compleet. Wat mist er nu toch? Het schaap, het schaap is weg! Hoe kan dat? Ze bergen de kerststal toch altijd goed op zolder op. Of zou buurvrouw Pepermuntje hier meer van weten?

Kom ook luisteren naar het kerstverhaal over oma's kerststal van verhalenverteller en poppenspeler Mark Haayema en zangeres en actrice Abke Bruins en zing de bekende kerstliedjes mee. Dominee in deze kinderkerstnachtendienst is Netty de Jong-Dorland. Jan Hage speelt het orgel en de kindercantoorij van de Domkerk levert een bijdrage.

Begeleiders

De kinderkerstnachtendienst is op zondag 24 december en begint om 19.00 uur. De kerk gaat open om 18.30 uur. Alle kinderen van 4 tot 12 jaar zijn van harte welkom. Toegang is gratis maar zowel kinderen als begeleiders hebben een toegangkaart nodig.

* Oma's kerststal staat centraal in de kinderkerstnachtendienst in de Domkerk.

Toegangskartjes zijn vanaf zondag 10 december verkrijgbaar bij de ontvangstbalie van de Domkerk tijdens reguliere openingstijden (maandag tot en met vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur, zaterdag van 11.00 tot 15.30 uur en zondag van 12.30 tot 16.00 uur). Kartjes kunnen niet telefonisch worden gereserveerd.

Kijk voor meer informatie op www.domkerk.nl.

Adventsmarkt in de Pandhof

Hilda Compagner
namens werkgroep Kerkelijk Cultureel Werk

Op zaterdag 2 december houden de Utrechtse kerken een adventsmarkt in de gangen van de Pandhof, ingang Damplein. Een markt met kerst- en adventsartikelen, hapjes en Glühwein, kerstcadeautjes met inhoud, adventskransen en informatie over de kerstactiviteiten in de Utrechtse kerken.

Zo willen de kerken Advent in de stad oecumenisch inluiden met zoveel mogelijk deelnemers (protestant, rooms-katholiek, doopsgezind en andere geloofsgemeenschappen), met medewerking van het klokkenluidersgilde.

Kinderkoor
De markt vindt plaats van 16.00 tot 18.00 uur. Een kinderkoor zingt advents/ kerstliederen. Om 16.50 uur is er een kort moment van aandacht door ds Christiane Karrer van de Evangelisch-Lutherse Gemeente en wordt de kerstboom aangeliicht. Om 17.00 uur luiden de klokken van de Domtoren de Advent feestelijk in. Iedereen, oud en jong, is van harte welkom!

Voorafgaand aan de markt is er om 15.30 uur de Zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk. Een adventsconcert. Te beluisteren is dan koormuziek, uitgevoerd door de Domcantorij onder leiding van Domcantor Remco de Graas. Zij zingen werken van Benjamin Britten (1913-1976), Herbert Howells (1892-1983) en Hubert Parry (1848-1918).

Muziekmiddag Tuindorpkerk in de prijzen

De muziekmiddag met de Vrolijkheid, waarover in het vorige nummer van Kerk in de Stad (op pagina 2) een artikel stond, is tijdens de Landelijke Diaconale Dag op 11 november derde geworden in de verkiezing van het beste diaconale initiatief van dit jaar. Een trotse Christine Hoek ontving deze prijs uit handen van Joël Voordewind, Tweede Kamerlid voor de Christen Unie.

** Christine Hoek met de prijs.*

Kerst in het Julianapark

Het is inmiddels een mooie Zuilense traditie. Dus ook in 2017 kon Kerst in het Julianapark niet uitblijven! Op zaterdag 16 en zondag 17 december wordt het Julianapark omgetoverd tot een sfeervol openluchttheater. De eerste voorstellingsronde vertrekt om 16.00u en de laatste eindigt om 21.30u. Speciaal voor deze auditie hebben de schrijvers van het theaterspel Zuilenaren geïnterviewd over Kerst. Het belooft een avond vol mooie verhalen te worden, waarbij uiteraard het kindje Jezus niet zal ontbreken. De voorbereidingen voor het kerstspel in Zuilen zijn in volle gang. De afgelopen maanden zijn al tientallen vrijwilligers geworven en de organisatie hoopt dat er veel mensen de website raadplegen om te zien voor welke activiteiten zoal helpende handen nodig zijn. Taken zijn er genoeg: medewerkers catering, publieksbegeleiders, op- en afbouwers en uiteraard acteurs, en zo verder. Alle informatie is te vinden op de website www.kerstinhethulianapark.nl.

Kerst in het Julianapark is een initiatief van en wordt gedragen door bewoners uit Zuilen en omstreken.

Choral Evensong met Psalm 40

*Met verlangen keek ik uit naar de Here.
Toen boog Hij Zich naar mij toe en hoorde mijn roepen om hulp.
Hij trok mij omhoog uit de diepte van de zonde en uit de modder van de wereld.
Hij zette mij stevig op mijn voeten, op een rots.
Dankzij Hem wankel ik niet meer.
Hij leerde mij een nieuw lied, een lofzang voor onze God.*

Henk Korff

Dit zijn de openingsverzen van Psalm 40. Zondag 10 december wordt deze psalm gezongen tijdens Choral Evensong in de Engelse Kerk.

De vierstemmige dubbele chant is van Basil Harwood. Harwood werd op 11 april 1859 geboren als de tweede van twaalf kinderen. Zijn moeder stierf toen Basil 8 jaar oud was. Zijn ouders waren Quakers, maar toen Basil's oudere zus 21 was geworden trad ze toe tot de Church of England. Het was Basil toegestaan om die ceremonie bij te wonen en daar hoorde hij koor- en orgelmuziek. Zijn eerste benoeming als organist was in 1883 van de kerk van St Barnabas in

Pimlico (Londen), nog geen vijf jaren later werd hij organist in Ely. Daarna vertrok hij naar de kathedraal in Oxford. In deze stad richtte hij het Oxford Bach Choir op.

Harwood ging met pensioen op zijn 50e om, na de dood van zijn vader, het landgoed Woodhouse voor de familie te beheren. Toen hij in 1936 naar het zuiden van Engeland (Bournemouth) vertrok verkocht hij een gedeelte van het landgoed aan de twee jaren oudere Robert Baden-Powell. Tot op vandaag wordt het gebruikt als een kamp voor de Scouts. Acht dagen voor zijn 90e verjaardag overleed Harwood in Londen.

Zoals Psalm 40 ons vertelt 'leert God ons een nieuw lied'. Op de tweede zondag van Advent

zingt het koor de introitus 'On Jordan's bank the Baptist's cry announces that the Lord is nigh'. Een nieuwe bewerking van Malcolm Archer op het bekende Adventslied.

De anthem aan het einde van de dienst is van de hand van Stanford, getoonzet in C. Het is de Lofzang van Zacharias 'Benedictus' volgens het Evangelie van Lukas 1: 68-79, "Prijs de Heer, de God van Israël. Want Hij is ons niet vergeten. Hij heeft ons iemand gegeven die ons zal redden en bevrijden." Andere lofzangen zijn, zoals gebruikelijk in de Anglicaanse Evensong, die van Maria en Simeon.

Magnificat
Het Magnificat en Nunc Dimittis zijn uit de 'Short Service' van Orlando Gibbons. Hij werd geboren in Oxford (1583) en overleed in Canterbury (1625). In de Gouden Eeuw van de Engelse muziek begon hij zijn carrière in Cambridge en werd daarna benoemd tot organist van de koninklijke hofkapel (Chapel Royal).

** Basil Harwood (bron:Wikipedia).*

Hij wordt gezien als de opvolger van William Byrd. Samen luisteren we naar gedeelten uit de Heilige Schrift en samen bidden we de gebeden.

Zingen doen we ook samen in de adventsliederen 'Hark, a thrilling voice is sounding', 'The people that in darkness sat a glorious light have seen'. We besluiten met het bekende Veni Emmanuel 'O come, O come Emmanuel'.

Een ieder is van harte welkom om Choral Evensong samen met het koor mee te vieren op zondag 10 december. De dienst begint om 14.30 uur en is natuurlijk gratis toegankelijk. Wel stellen wij uw gave aan het einde van de dienst op prijs. Parkeren is op zondag gratis op het van Limburg Stirumplein (nabij het Wilhelminapark in Utrecht-Oost). Holy Trinity Church is een van de parochies van het Bisdom in Europa van de Church of England.

Naschrift: Het Festival of Nine Lessons and Carols wordt op zondag 17 december gelezen en gezongen in Holy Trinity Church. Deze dienst met Bijbellezingen en waar we ook samen advents- en kerstliederen zingen, begint om 20.00 uur. Hartelijk welkom.

Vespers in Zuidoost

Op zondag 3 december is er om 17.00 uur een vesper in de Nicolaïkerk. Voorganger is ds Harry Zeldenrust.

Het is de eerste adventszondag. De Latijnse naam van deze zondag is: Ad Te Levavi, tot U verhef ik mijn ziel, ontleend aan Psalm 25. In het oude gebed bij deze zondag staat: Wek op uw macht, o Heer, bescherm ons door uw heil, bevrijd ons door uw verlossing. De psalm, die wordt gezongen en gelezen, is Psalm 80. En uit het evangelie lezen we over de vijgenboom, die weer uitloopt, beeld van de toekomstverwachting, Marcus 13: 28-37. Het gekozen thema is: Wees waakzaam. De Vespercantorij onder leiding van Ko Zwanenburg verleent haar medewerking en Berry van Berkum bespeelt het orgel. De muziek voor deze vesper is: Nun komm der Heiden Heiland van Michael Praetorius (1571-1621) en Das deutsche Magnificat van Heinrich Schütz (1585-1672). Op zondag 17 december is er om 17.00 uur een vesper in de Marcuskerk. Voorganger is dr. Rijk Schipper en Karel Demoet bespeelt het orgel. Het thema van de vesper is: 'Jezus is gekomen. De lezing is Marcus 1: 1-11. In het psalmgebed staat met lezen en zingen psalm 85 centraal.

Op zondag 31 december is er om 19.30 uur een Oudejaarsvesper in de Nicolaïkerk. Voorganger is ds Dirk Neven.

Muziek in de Domkerk

Met een adventsconcert begint de serie Zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk de decembermaand. De Domcantorij onder leiding van Domcantor Remco de Graas geeft op 2 december koormuziek van Benjamin Britten, Herbert Howells en James MacMillan ten beste. Op zaterdag 9 december vertellen Domorganist Jan Hage (muzikale begeleiding) en Gonny van der Maten (declamatie) het declamatorium 'De lof van mijn man', in 1956 geschreven door Albert de Klerk (1917-1998).

Solistenensemble Cantores Martini is op zaterdag 16 december weer aan de beurt in de serie Zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk. Er staan Maria-motetten en Maria-antifonen uit de Spaanse Contra-Reformatie op het programma, geschreven door de componist en Francisco Guerrero, Giovanni da Palestrina en Thomas Luis de Victoria.

Het middagconcert van zaterdag 23 december wordt verzorgd door koor, solisten en barokorkest van de Domcantorij. De Christmette (Kerstviering) van Michael Praetorius (1571-1621) is dan te beluisteren. Op 30 december, de laatste zaterdag van het jaar onzes Heeren 2017, klinken nog wat mooie kerstliederen door de gewelven van de Domkerk. De liederen zijn gecomponeerd door Hendrik Andriessen en Albert de Klerk en worden vertolkt door een vocale solist met orgelbegeleiding van Jan Hage.

Bram Schriever

Muziek speelt in de Domkerk een grote rol. Zeker ook in de vieringen met en rondom kerst komt dit sterk tot uiting. Ook in kerstdiensten zal de Domcantorij onder leiding van Remco de Graas het muzikale gedeelte voor haar rekening nemen. Iedereen is welkom in de vesper van 24 december om 17.00 uur en bij de kerstnachtsdienst om 22.30 uur.

Ook het Hoogfeest van Kerst op eerste kerstdag is een feestelijk gebeuren. Voorgangers in de diensten zijn ds Netty de Jong-Dorland, de Domcantorij en organist Jan Hage. Ook de Zaterdagmiddagmuziek op 23 en 30 december staat in het teken van Kerst. Deze concerten beginnen om 15.30 uur.

Voor de kinderen

Voor de kinderen is de kinderkerstnachtsdienst die begint om 19.00 uur. Ieder jaar is dit weer

een groot feest! Elders in Kerk in de Stad lees je daarover meer.

Ook voor de kinderen is het feest van Driekoningen. Op zondag 7 januari vieren we Driekoningen in de Domkerk. We staan stil bij de reis van de drie wijzen (later koningen genoemd)

uit het oosten, hun bezoek aan het kindje Jezus in Bethlehem en de geschenken die zij voor Jezus meebrachten. Alle kinderen mogen die zondag verkleed naar de kerk komen als koning of koningin en de geschenken voor Jezus bij de stal leggen. De

* Archiefphoto van de kinderkerstnachtsdienst in de Domkerk.

dienst begint om 10.30 uur. Er is crèche voor de allerkleinsten (0-4 jaar), en de kinderen van de basisschoolleeftijd kunnen naar de kinderkring.

Ouderen

Op woensdag 13 december is er voor gemeenteleden en medewerkers van de Open Dom van 75 jaar en ouder een kerstbijeenkomst. Om 10.30 is er een kerstviering gevolgd door een samenzijn en een kerstlunch.

Oud en nieuw

De Domkerk biedt een mooie traditie om de overgang te maken van oud- naar nieuwjaar. Op Oudjaarsavond om 19.00 uur vindt in de Domkerk een vesper plaats. Een vesper is een korte viering met muziek, lezing, zang en stilte. Een goed moment om het jaar mee af te sluiten. Op maandag 1 januari om 10.30 uur is het ochtendgebed. Een goed begin van het nieuwe jaar.

Wieke de Wolff
straatpastor

Midden in de winternacht ging de hemel open... De herders die in de nacht de wacht hielden bij hun kudde zagen het. Eerst één engel, en toen een hele hemelse legermacht. Ze zijn voorbereid op van alles. Een wild dier dat naderbij sluip om een schaap of lammetje te grijpen. Schapendieven. Als het donker wordt moeten ze extra waakzaam zijn. Als ze niet goed opletten, kan er zomaar een dier weg zijn. Stoere kerels zijn het, die heb je liever niet tegen je. Aan hen verschijnen de engelen. "Wees niet bang!", roept de eerste

Engelen toen en nu

engel. "Luister, ik breng jullie groot nieuws dat het hele volk erg blij zal maken. Zojuist is in de stad van David een redder geboren, Christus, de Heer. Hieraan kun je hem herkennen: je zult een kindje vinden dat gewikkeld is in doeken en in een voederbak ligt." Dan verschijnt een hemelse legermacht, die roept: "Eer komt toe aan God in de hoge hemel en vrede op aarde aan de mensen die in Gods gunst staan!"

De engelen komen het eerst bij mensen aan de rand van de stad. Ze verschijnen niet aan de notabelen. Die kerels zullen straks het grote nieuws doorgeven, aan wie het maar horen wil. Maar eerst gaan ze zelf kijken.

Ze zit naast me aan tafel. Een vrouw uit Oost-Europa. Ze woont al een paar jaar in Nederland. In haar thuisland wonen haar kinderen, die ze moest afstaan vlak na de geboorte. Ze kon toen niet voor hen zorgen. Haar kinderen houden haar bezig. Elke dag. Nu heeft ze een vraag: "Het is bijna Kerst. Ik wil graag iets doen. Iets geven of zo. Aan kinderen zonder moeder. Weet jij hoe ik dat kan doen?"

Ze heeft weinig geld, weet ik. En van dat weinige geld geeft ze af en toe aan familie. Soms geeft ze meer dan

ze missen kan. Ik heb haar beloofd dat ik er over na zal denken. Een antwoord heb ik nog niet.

Een andere vrouw vertelt me dat ze af en toe mensen die dakloos zijn, trakteert op een broodje en een kopje koffie. "Dat moet je niet doen", zeggen ze tegen mij. "Je hebt zelf maar net genoeg". "Maar ja, ik weet wat het is hè. Mijn moeder zei altijd: 'je moet nooit vergeten te delen. Je moet ook aan de ander denken.' Dus dat doe ik. En ze zijn er zo blij mee."

Een man wil graag voor een tijd op reis. Hij heeft nu een aantal jaren een huis. Regelmatig overnachten er mensen bij hem die anders op straat moeten slapen. Nu vraagt hij zich af of het mogelijk is het huis aan te houden, zodat, als hij weg is, mensen in nood toch nog van zijn huis gebruik kunnen blijven maken. Dan moet er wel iemand zijn die een oogje in het zeil houdt. Anders gaat het niet.

Deze drie verhalen zijn van de laatste tijd. Ik kan u er zo nog meer vertellen. Ze zijn geen uitzonderingen, deze engelen van nu. Vaak kom ik hen tegen, onder mensen die weten wat het is om over straat te zwerfen, in de nachtopvang te overnachten, de dag door te komen tot je

VAN ONDEREN

weer naar binnen kunt bij de Sleep Inn of de NOIZ. Als je al naar binnen kunt.

Ze weten wat het is, die herders, om aan de rand te staan en klappen op te vangen. Een kudde beschermen kost je wat. Een wolf zal een schaap niet zomaar loslaten. Een dief zal niet ongewapend een kudde naderen.

Wie kunnen beter het goede nieuws van een redder waarderen dan zij die uit eigen ervaring weten dat het leven hard en onbarmhartig kan zijn. Die weten wat het is om met hun leven in te staan voor het leven van een ander schepsel.

De engelen wisten wat ze deden – toen ze het nieuws aan de herders brachten. Zo konden de herders zelf engelen (boodschappers) worden. En dat zijn ze nog steeds.

Bach en Gesualdo achter tralies: cultuur en zelfkant in de kersttijd

Theo van Willigenburg

In de kersttijd luisteren we graag naar Bach's Weihnachtsoratorium. Maar wie weet nog dat Johann Sebastian Bach een maand in de gevangenis zat? En was dat toevallig of hebben grote kunst en 'zelfkant' meer met elkaar te maken dan we denken? In twee voorstellingen op tweede kerstdag, een in de Pieterskerk en een in de Torenpleinkerk van Vleuten, wordt aan de hand van het levensverhaal en de muziek van gekerkerde kunstenaars (vroeger en nu) voelbaar gemaakt waarom kunst nooit onschuldig is.

Soms kwamen kunstenaars per ongeluk in aanraking met justitie, zoals de oudere Beethoven die zich zo slecht verzorgde dat hij regelmatig als zwerfver werd opgepakt. Maar bij de grote Gesualdo waren de moorden die hij had gepleegd bepalend voor zijn leven en zijn religieuze muziek.

Solisten

Dat is te horen in de werken die worden gezongen en gespeeld door countertenor Tobias Se-

gura Peralta, sopraan Lette Vos, violiste Femke Huizinga, gitarist Izhar Elias en organist Bob van der Linde. En het is te zien aan de beroemde schilderijen van Caravaggio wanneer je weet wanneer bijvoorbeeld diens meeste beroemde doeken zijn geschilderd (zoals de schotel met het hoofd van Johannes). Levensverhaal, muziek en beelden van deze kunstenaars tonen ons hun emoties, hun jaloersheid, hun onaangepastheid en zelfs hun criminaliteit.

Zelfkant

Tegelijk leggen we een link met kunst uit de gevangenis van nu. Waarom zetten hedendaagse kunstenaars zich in om met gedetineerden hoogwaardige kunstprojecten te realiseren? Welke rol speelt kunst aan de zelfkant van de maatschappij en hoe laat die zelfkant zich in kunstprojecten zien?

Er vinden daarom korte interviews plaats met Folly Hemrica, die als kunstenaar en geestelijk verzorger werkzaam was in gevangenissen. Zij toont levensgrote afbeeldingen van de bijzondere kunst die zij daar met gedetineerden maakte. Géén kunst van de straat of van ta-

* Countertenor Tobias Segura Peralta.

toeges, maar serieuze werken met veel diepgang en artistieke frisheid. Wat is de betekenis van kunst wanneer het leven vastloopt en waarom raakten zoveel klassieke kunstenaars aan de zelfkant van de samenleving? De uitvoeringen zijn op 26 december om 12.00 uur in de

Dekenkapel van de Pieterskerk (toegang vrij) en op die zelfde dag om 15.30 uur in de Torenpleinkerk van Vleuten. Ook daar is de toegang vrij.

Informatie over beide concerten is te verkrijgen via e-mail bij: vanwilligenburg@kantacademy.nl.

Jubileumconcert kamerkoor Sjanton

Op 9 en 10 december viert Kamerkoor Sjanton zijn dertigjarig bestaan met een uitgebreid jubileumprogramma in de Geertekerk. Met begeleiding van vocale solisten, orkest en orgel voert het koor twee concerten uit die in het teken staan van barokmuziek. De concerten zullen worden gepresenteerd door muzikcriticus en auteur Merlijn Kerkhof.

Op het programma van dit lustrumconcert, In de Gloria genaamd, staan werken van Johann Christian Bach, Antonio Vivaldi en Francesco Durante. Zij zijn allemaal componisten uit de barokke stijlperiode en tijdgenoten van de Johann Sebastian Bach. De uit te voeren werken hebben een sterke relatie met deze grootmeester van de Barok. Zo is het Magnificat van Johann Christian Bach (1735-1782) zoals de naam al verradt gecomponeerd door een zoon van J.S. Bach.

De Missa in C van Durante (1684-1755) is lang aan Bach toegeschreven. Hij heeft de oorspronkelijke versie van Durante waarschijnlijk bewerkt. Het jubilerende koor voert delen van de oorspronkelijke versie van Durante uit alsook delen van Bach's hand.

Centrale plaats in de jubileumuitvoering is het Gloria van Vivaldi (1678-1741). Dit meeslepende en ook plechtige meesterwerk bevat naast de bekende koor delen prachtige aria's. Bach was een groot bewonderaar van Vivaldi en bewerkte een groot aantal van zijn concerten. Als contrast en rustpunt in dit

barokprogramma voert Sjanton het Immortal Bach uit van de Noorse componist Knut Nystedt (1915-2014). Nystedt verdiepte zich in de muziek van Bach en bewerkte één van zijn prachtigste koralen tot een adembenemende klankcollage. Dit toont aan hoe Bach nog altijd de inspiratiebron is voor moderne componisten.

Aan het concert werkt het Dordts Kamerorkest mee, gespecialiseerd in het begeleiden van koren. De solopartijen worden ingevuld door sopraan Caroline Spanjaard, mezzosopraan Karolina Hartman, tenor Erik Slik en bas Florian Just. Laurens de Man, vaste organist van de Janskerk, begeleidt de zang op kistorgel. Het geheel staat onder leiding van Ulrikke Reed Findenegg.

De concerten van Kamerkoor Sjanton vinden plaats op zaterdag 9 december om 20.15 uur en op zondag 10 december om 15.00 uur in de Geertekerk. Kaarten zijn te koop via www.sjanton.nl met gereduceerd tarief voor kinderen, studenten en CJP-houders. Informatie over Sjanton is ook te vinden op fb.com/kamerkoor.sjanton.

Piet Warners

Op de eerste adventszondag, 3 december, wordt in de ochtenddienst van 10.00 uur in de Tuindorpkerk het adventslied 'Nun komm, der Heiden Heiland' uitgevoerd. Dit lied behoort tot de oudste lutherse liederen, opgenomen in de eerste protestantse gezangenbundel van 1524. Luther schreef het als een bewerking van de oudkerkelijke, Ambrosiaanse, hymne Veni, redemptor gentium (Ao 386). Het Latijnse woord gentium (= volkeren) wijst uit dat Heiden dus niet 'heidenen' betekent.

Het lied is sindsdien nummer 1 in de lutherse gezangenbundels, omdat die het kerkelijk jaar volgen; 'Nun komm, der Heiden Heiland' is een voorgeschreven lied voor de eerste zondag van de adventsperiode waarmee het kerkelijk jaar begint. (Een Nederlandse vertaling is te vinden in ons Liedboek Lied 433.)

Het is dan ook niet verwonderlijk dat er nogal wat cantates gecomponeerd zijn met dit lied door Bach, Telemann en vele anderen. De oorsprong van de cantate ligt in het oude gebruik om de Bijbeltekst op melodie te reciteren. De uiteindelijke vorm ervan is een typisch product van het Lutheranisme, waarbij Luther grote mogelijkheden zag voor de muziek als uitdrukkingsmiddel van het geloof.

Tuindorpcantorij

Tijdens de eerste Adventszondag zal in de morgendienst een

*Willeke Smits dirigeert de Tuindorpcantorij (foto Wouter van Belle).

cantate met deze tekst centraal staan, gecomponeerd door Georg Philipp Telemann (TVWV 1:1178.) De Tuindorpcantorij onder leiding van Willeke Smits zingt het koorgedeelte, sopraan Arleen van Wijland zingt de solopartijen en het geheel wordt begeleid door een strijkers-

ensemble. Door ook andere liederen uit deze traditie te kiezen krijgt de dienst een min of meer Luthers karakter, een hommage aan 500 jaar Reformatie en hoe het verder ging. De dienst begint om 10.00 u en bij de uitgang wordt een bijdrage gevraagd voor de onkosten.

Ochtenddienst

In de ochtenddienst op 31 december staat het lied 'Es ist ein Ros entsprungen' centraal. Gezongen in het Duits en Nederlands en in een improvisatie op orgel. Voor en na de dienst klinkt er muziek van Buxtehude. In ons Liedboek Lied 473 staat een drietal bewerkingen van dit lied. De oudste, en meest bekende, melodie is die van Michael Praetorius, die het in 1609 componeerde. De melodie stamt vermoedelijk uit 1599. Uit dat jaar stamt de oudst bekende versie - 23 strofen! - die van het Speyerer Gesangbuch (voluit: Alte Katholische Geistliche Kirchengeseng auf die fürnemste Feste). Een katholiek lied. Oorspronkelijk stond de roos symbool voor Maria, zoals ook uit de eerst bekende tekst blijkt. Daarin wordt gezinspeeld op Jesaja 11: 1, "En er zal een rijsje voortkomen uit de tronk van Isai en een scheut uit zijn wortelen zal vrucht dragen." De zinsnede: "van u zingt Isaias, van 't bloemken dat jij bracht" verwijst weliswaar naar de geboorte van Christus, maar toont ook aan dat de oorspronkelijke tekst aan Maria was gericht. In de protestantse versies van de tekst is de roos Jezus Christus geworden: Die roos van ons verlangen... is door een maagd ontvangen, Lied 473: 2.

De dienst begint om 10.00 uur.

Cantatedienst in Tuindorpkerk

Bachcantate in Geertekerk

Op zondag 3 december om 19.30 uur sluit de organisatie Bachcantates Utrecht het wat haar betreft zeer geslaagde jubileumjaar af met de uitvoering van het Magnificat in D (BWV 243). Als extra werk staat Bachs Orkestsuite nummer 3 (BWV 1068) op het programma. Het koraal 'Lob und Preis' uit cantate 10 wordt met het publiek ingestudeerd en aan het slot gezongen. De solisten zijn: Sara Moreira Marques (sopraan I), Jet van Helbergen (sopraan II), Melanie Brilman (alt), Erik Janse (tenor), Rutger van Oeveren (bas). Koor en orkest staan deze keer onder leiding van Johan Rooze, die precies tien jaar geleden afscheid nam als vaste dirigent van de Bachcantates Utrecht. Beatrice de Graaf verzorgt de inleiding.

Kerkdienst voor derde Advent in het Duits

Op zaterdag 16 december is in de lutherse kerk een kerkdienst in het Duits. "Wir sagen euch an den lieben Advent" is de eerste regel van een geliefd Duits adventslied waarmee we vaak de dienst op de avond vóór derde Advent beginnen. Bij iedere kaars de we met Advent onsteken, staat het lied stil en verwoordt in een couplet ons verlangen naar goedheid. "Sehet, die dritte Kerze brennt! Nun tragt eurer Güte hellen Schein weit in die dunkle Welt hinein." "Freut euch, ihr Christen, freuet euch sehr! Schon ist nahe der Herr", klinkt het refrein keer op keer. Deze vreugde willen we met elkaar beleven en delen.

De dienst wordt geheel in het Duits gehouden, er zullen veel Duitse adventsliederen en feestelijke muziek klinken. Daarna kunt u nagenieten bij Lebkuchen, Glühwein en kerstliederen. Liefhebbers van de Duitse taal van binnen en buiten de gemeente zijn van harte uitgenodigd! Wie er zin in heeft kan aansluitend ook nog het adventsconcert in de kerk bezoeken dat om 21.00 uur begint.

De adventsdienst in het Duits begint om 19.00 uur. De lutherse kerk staat in het centrum van Utrecht, aan de Hamburgerstraat 9. Informatie: ds Karrer; e-mail: ch-karrer@xs4all.nl; telefoon 06-5067 2869.

Nieuwjaarseditie Kerk in de Stad pas op 5 januari

Vanwege voorziene problemen met de bezorging van dit kerkblad rond de jaarwisseling, is de verschijning van het eerste nummer in het nieuwe jaar uitgesteld tot vrijdag 5 januari. Vandaar dan ook dat deze Kerk in de Stad, het advent- en kerstnummer, de opgaven voor kerkdiensten van vijf zondagen (tot en met Oud- en Nieuwjaarsdag) bevat. Deze staan op de voorlaatste pagina van dit decembernummer.

Muziek in de Wilhelminakerk

Door Jannephine Snijders en Ineke Norel

Zondagmiddag 17 december vindt het derde benefietconcert in de Wilhelminakerk plaats. Het Verenigd Utrechts Symphonie Orkest (VUSO) speelt dan live de prachtige muziek bij de ontroerende animatiefilm The Snowman en enkele delen uit de Peer Gyntsuite van Edward Grieg. Bijzonder geschikt voor kinderen, dus een familievoorstelling bij uitstek zo vlak voor Kerst.

Deze animatiefilm The Snowman is gebaseerd op het prentenboek (1978) van de Engelse schrijver Raymond Briggs. Tijdens Kerst 1982 verscheen de film op de Engelse televisie en sindsdien is het een klassieker, een Engelse kersttraditie. Het verhaal wordt verteld door beeld en muziek, dus zonder woorden. De muziek is geschreven door Howard Blake. Het lied Walking in the air wordt tijdens het concert gezongen door een jongenssopraan. Het verhaal gaat over een jongetje dat 's ochtends wakker wordt en ziet dat er ongelooflijk veel sneeuw is gevallen die nacht. Hij gaat naar buiten om een sneeuwpop te maken. "It was a magical day... and it was on that day I made the Snowman." Zo begint het avontuur.

Peer Gynt

Peer Gynt is een veel ouder verhaal, een toneelstuk uit 1867 geschreven door de Noor Henrik Ibsen. Edward Grieg schreef er de muziek bij en in 1876 ging het in première. Ibsen had van de Noorse regering de opdracht gekregen om Noorse volksverhalen op te

* Het Verenigd Utrechts Symphonie Orkest (eigen foto).

schrijven. Peer Gynt is gebaseerd op verhalen van bergbewoners en gaat over het leven van de vrolijke en helaas ook leugenachtige Peer Gynt. Na diverse avonturen en het overlijden van zijn moeder vlucht hij uit Noorwegen en komt hij terecht in Marokko. Daar wordt hij wakker op het strand en ziet hij de zon opkomen. Dit is bekend geworden als Morgenstimmung. Zijn moeders dood is te horen in het deel Aases dood.

VUSO

Het Verenigd Utrechts Symphonieorkest (VUSO) is een amateurorkest, opgericht in 1960 en voortgekomen uit twee amateurorkesten uit Utrecht en Bilthoven. Het staat al jarenlang onder de bezielende muzikale leiding van Reinier Bavinck. Hij

legt een enorm enthousiasme en geduld aan de dag om met mensen te musiceren. Daardoor

kan het plezier in muziek maken voorop staan, terwijl tegelijkertijd hard gewerkt wordt om een zo hoog mogelijk muzikaal niveau te bereiken.

Zoals ook bij dit concert te merken is, maakt het VUSO er vaak net iets meer van dan 'alleen maar' muziek ten gehore brengen. De programma's hebben altijd een thema - dit keer Sprookjes, mythen en sagen - en als het even kan combineert het orkest dat met een andere kunst discipline (film, toneel, schilderijen).

Het concert begint om 16.00 uur. Het duurt ongeveer een uur. De toegang is vrij. Een vrijwillige gift na afloop komt ten goede aan het kerkgebouw en is zeer welkom.

Een kind voor ons geboren

Ds Catrien van Opstal

Het is wonderlijk hoe, - in ieder geval gebeurt mij dat toch steeds weer -, we elk feest van het kerkelijk jaar weer met overtuiging meemaken. Ik althans word er altijd in meegenomen; en je zingt met graagte de bijbehorende liederen weer met harts-tocht. Het feest laat zich vieren! Of moet je zeggen: viert zich. Wij vieren het wonder dat zich

aan ons verstand onttrekt: de geboorte van Jezus van Nazareth als de geboorte van Gods Zoon. Huub Oosterhuis dichtte "Vanwaar zijt Gij geboren,/wij wisten niets van U/ In onze stoutste dromen / was God nooit hier en nu/ Een nieuwe God zijt Gij/ die onder ons wilt wonen,/zo ver weg, zo nabij.

Hij noemt Jezus God. Hij noemt Jezus zelfs een nieuwe God! Dat laatste zing ik hem niet na. Jezus is in mijn ogen een tot dan toe onbekende dimensie van wie de God van Israël is. Het is een ongekende verdieping van deze God die zich in het Testament van Israël al zo persoonlijk laat zien. Jezus als God belijden is, naar mijn idee, iets wat zich steeds weer in ons geloof kan ontvouwen. Het is als het ware nooit een vaststaand feit, geen axioma. Het is iets wat een gelovige steeds opnieuw ontdekt: waarlijk, deze mens is Gods Zoon. Het is geen standpunt, het is altijd opnieuw een openbaring. Jezus belijden als Gods Zoon doe je niet bij voorbaat, je doet het achteraf. Na het horen van een

gelijkenis, na het lezen van de wonderbare spijziging, na noem het maar op. De verhalen vullen je met verbazing en ik ontkom er niet aan om te zeggen: hier is God. Jezus als Gods Zoon belijden, doe je met warme adem, warm geademd door de warmte van het Woord. Jezus belijden als Gods zoon doe je met een hart vol liefde. Want het Woord heeft je aan het gloeien gebracht. Zo persoonlijk als Jezus mensen in de Evangelieverhalen aanspreekt, zo persoonlijk mag ik het ook voor mezelf nemen. 'Voor jou gegeven', die drie immens belangrijke woordjes die in onze diensten bij elke Avondmaalsviering tegen iedereen in de kring gezegd worden bij brood en wijn. Ik citeer daarom Luther in zijn 'Een klein onderricht over wat men in de Evangelien zoeken en verwachten moet'. "Het belangrijkste deel en het fundament van het Evangelie is, dat je Christus, voordat je Hem tot een voorbeeld neemt, aanneemt en erkent als een gave, een geschenk, dat je door God gegeven is en dat van jou is, zodat je, wanneer je naar Hem kijkt of hoort, dat Hij iets doet

LUTHERS GELUID

of lijdt, niet twijfelt, dat Hijzelf, Christus, met Zijn doen en lijden er voor jou is. (En dan volgt zo'n grappige Lutherzin!) Daarop mag je niet minder vertrouwen dan wanneer je het zelf gedaan zou hebben, als je Christus zelf was. Zie, dat is het Evangelie op de juiste wijze kennen, dat is de overvloedige goedheid van God, die geen profeet, geen apostel, geen engel ooit helemaal onder woorden heeft kunnen brengen, geen hart ooit voldoende heeft kunnen bewonderen en begrijpen. Dat is de het grote vuur van de liefde van God voor ons."

Warmen wij ons aan dat vuur in deze advents- en kersttijd.

LESSONS AND CAROLS MET SCHOLA DAVIDICA OP EERSTE KERSTDAG

Zingen in het donker

Jaap Boeschoten

U kent het vast wel: soms zijn mensen heel bang in het donker en als ze dan toch ergens in het duister moeten lopen dan gaan ze wel eens hardop zingen. Dat is dan om jezelf moed in te zingen of misschien om boze geesten of waan-ideeën te verdrijven. Dan zing je je eigens angst en onvermogen weg, je voelt je minder alleen en verbonden met over wie je zingt. In ieder geval is het een manier om de dreigingen van de duistere wereld minder te voelen.

Misschien is dat ook wel de reden dat we zo graag zingen in deze donkere dagen van december. Voor geen enkel jaargetijde is zoveel muziek geschreven als voor de wintertijd. En veel muziek is voor Advent en Kerst.

* John Rutter.

In Engeland ontstond in de dertiende eeuw de traditie om op straat en in pubs carols te zingen. Aanvankelijk zijn dat dans- en volksliederen tijdens het oogst-

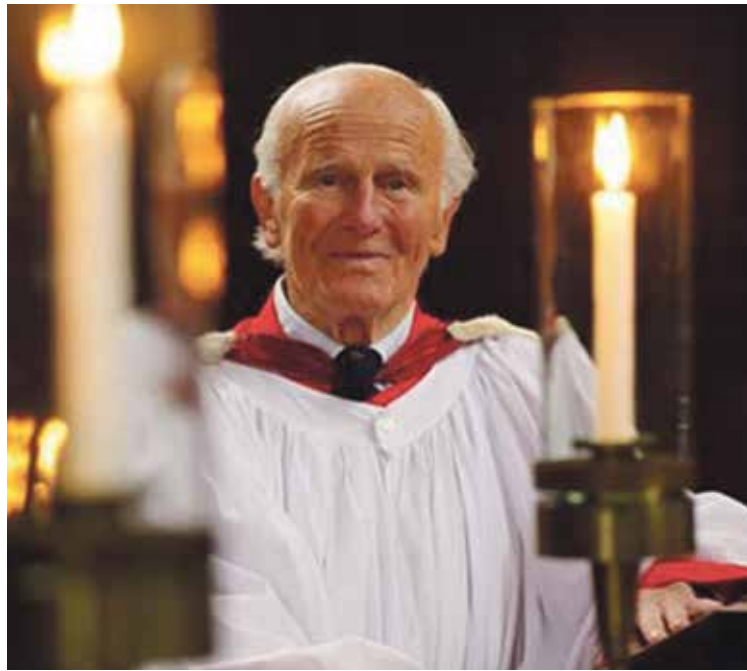
feest en met kerst. Na verloop van tijd werden ze ook in de kerk gezongen en vooral toegespitst op het kerstfeest, de Christmas Carols. Vanaf 1880 ontstond in Truro de traditie van een Festival of Lessons and Carols, naar wordt beweerd om de mannen uit de kroeg en in de kerk te krijgen. Sinds 1928 wordt deze dienst van lezingen en kerstliederen jaarlijks in King's College gehouden, tot vandaag de beroemdste plek voor dit Festival. De bekendste Carols kennen we in de beroemde zettingen van sir David Willcocks, de dirigent van King's College Choir die vanaf de jaren 60 een aantal boeken met Carols for Choirs uitgaf. Latere edities werden verzorgd door John Rutter en Bob Chilcott.

Meezingers

De Schola Davidica zingt vanaf de jaren tachtig jaarlijks de Carols op eerste kerstdag. Ook dit jaar vindt dit Festival plaats op 25 december om 15.30 uur in de Janskerk. Er klinken dan oude bekende en traditionele Carols waarbij ieder kan meezingen zoals 'Once in royal David's city' of 'O Come, all ye faithful,' natuurlijk van Willcocks, maar ook nieuwe, hedendaagse Carols, voor koor én gemeente. Zo schreef dirigent Daniël Rouwkema 'Want een kind is ons gegeven' op een frisse driekwartsmaat met een refrein in een haast Zuid-Amerikaans ritme, afgewisseld met coupletten door het koor. De tekst is van Jan Willem Schulte Nordholt.

Lux aurumque

Een bijzonder koorstuk is 'Lux aurumque' van Eric Whitacre. Anders dan de Latijnse tekst doet vermoeden is het werk gebaseerd op een recent Engels gedicht van Edward Esch (geboren in 1970). Dat begint met 'Light and gold' en eindigt met 'angels sing softly to the newborn babe'. Whitacre heeft het gedicht laten vertalen in het Latijn en daar in 2000 een prachtig achtstemmig koorwerk van

* Sir David Willcocks.

gemaakt. Het stuk in Cis mineur bestaat uit slechts 48 maten en heeft als aanduiding 'Allegro, molto legato', waardoor het wel vijf minuten duurt. In de toelichting bij de partituur schrijft Whitacre: 'Als de dichte harmonieën zorgvuldig worden geïntoneerd en in balans zijn, zullen ze gaan glanzen en gloeien'. Verder zingt het koor nog werken van onder anderen John Rutter, John Ireland, Ralph Vaughan Williams en Bob Chilcott. Kom ook horen hoe 'Lux aurum-

que' gaat gloeien, of kom heerlijk meezingen met bekende Carols. Het wordt echt Kerstfeest als u ook komt bij het Festival of Lessons and Carols op Eerste Kerstdag, maandag 25 december om 15:30 uur(!) in de Janskerk.

Het koor staat onder leiding van Daniël Rouwkema, het orgel wordt bespeeld door Jan Hage. Kom op tijd, want het is meestal druk. De deuren gaan open om 15:00 uur. Toegang is gratis, bij de uitgang is er een collecte.

* Eric Whitacre.

Lichtjesticht in Utrecht-Oost

Op vrijdag 15 december loopt er voor de vierde keer een spoor van Kerstlichtjes door Utrecht Oost. De tocht begint met een sfeervolle start om 18.00 uur in de Holy Trinity Church (Van Limburg Stirumplein). Daarna gaat er elke vijftien minuten een nieuwe groep op pad. Om 19.15 uur start de laatste groep.

Het lichtjesspoor loopt door het Wilhelminapark, Jan van Scorelstraat, Hobbemastraat t/m Adriaen van Ostadelaan. Onderweg kom je scènes uit het kerstverhaal tegen, drink je warme chocomel of glühwein, luister je naar kerstliedjes, zie je een levende Kerststal, om te eindigen in de gezellige herberg bij de Wilg, waar je heerlijk kunt eten op het plein.

Dit jaar is er een nieuwe route met nog meer scènes en muziek.

De Lichtjesticht in Oost is een initiatief van Wilhelminakerk, Aloysiuskerk, Holy Trinity Church, De Wilg en ondernemersvereniging Puur Oost. De organisatoren hopen ook dit jaar weer veel mensen bij de Lichtjesticht te ontmoeten.

Russisch ensemble brengt kerstmuziek

Op zondag 17 december speelt het Neva-ensemble uit St.-Petersburg om 16.00 uur in de Gertrudiskathedraal. Het befaamde Neva-ensemble uit St. Petersburg bevindt zich eenmaal per jaar gedurende de kerstperiode in Nederland om een indrukwekkende voorstelling met Slavisch-Byzantijnse kerkmuziek, Russische volksmuziek en ten slotte beroemde kerstliederen neer te zetten. De koorliederen worden afgewisseld met duetten, trio's en een piano-intermezzo. Tussen bekende klassieke componisten als Borjansky en Balakirev staat ook Andrew Lloyd Webber op het programma met het geliefde 'Pie Jesu'.

Het gratis toegankelijke optreden van de Russische musici maakt deel uit van het reeks 'Concerten in de Gertrudiskathedraal', die ten doel hebben een brug te slaan tussen kunst en geloofsbeleving.

Kinderkerstfeest in de Jacobikerk

Het kinderkerstfeest is dit jaar op 23 december, de zaterdag voor Kerst. Het begint om 15.30 uur en duurt tot ongeveer 17.00 uur. Net als vorig jaar hebben de kinderen een actieve rol en zullen op verschillende plaatsen in de kerk de boodschap van Kerst laten horen, beleven, ervan zingen of met elkaar delen. Iedereen is van harte welkom het feest met de kinderen van deze wijkgemeente mee te vieren. In de weken van Advent bereidt de kindernevendienst commissie van de Jacobikerk het kerstproject voor, dat dit jaar het verhaal van Jona volgt. Het thema is: 'Gegrepen door Gods liefde'.

Muziek voor Advent en Kerst uit de Duitse barok

In de periode voor kerst brengt het Vocaal Ensemble Multiple Voice op zaterdag 16 december in de lutherse kerk een intiem, luisterrijk, kleurrijk maar vooral buitengewoon sfeervol programma met Duitse barokmuziek. Tijdens dit concert zal het koor veelvuldig als dubbelkoor optreden; dat wil zeggen twee kleine koren van elk elf zangers die elkaar afwisselen, aanvullen, als elkaars echo klinken maar ook als achtstemmig koor samenwerken. Deze dynamische werkwijze vraagt een topprestatie van elke individuele zanger. Mede door de genoemde aanpak komt de

grote muzikale expressie van deze muziek maar ook de tekst-expressie volledig tot haar recht. Op het programma staan prachtige werken van componisten als Praetorius, Hassler, Pachelbel, Hammerschmidt, Johann Christoph en Johann Michael Bach, Scheidt en Sweelinck.

Het concert 'op weg naar Kerst' van Multiple Voice op 16 december in de lutherse kerk begint om 21.00 uur. Meer informatie: www.multiplevoice.nl.

* Vocaal Ensemble Multiple Voice.

Informatie over vluchtelingen in Wilhelminakerk

Op zondag 3 december zal na afloop van de dienst in de Wilhelminakerk (rond 11.00 uur) informatie worden gegeven over het probleem van dakloze vluchtelingen in Utrecht. Er is dringend behoefte aan adressen waar mensen voor korte tijd kunnen logeren, zeker nu de winter eraan komt. Marieke Sillevius Smitt, predikante voor ongedocumenteerden vanuit de PGU en Rixt van de Voorde, die al langere tijd af en toe mensen in huis opvangt, zullen hier wat over komen vertellen. De organisatoren hopen dat velen blijk van betrokkenheid zullen geven.

Nieuwjaarsconcert Utrechts Kamerkoor

Op 1 januari om 15.30 uur geeft het Utrechts Kamerkoor een nieuwjaarsconcert in de Geertekerk. Het koor brengt een programma met vier gezongen odes van even zo veel componisten, elk met een eeuwenoud thema dat ook in 2018 weer actueel zal zijn: muziek, geloof, vrede en de aarde. Het programma: ziet er als volgt uit: Hymn to St Cecilia van Benjamin Britten (1913-1976), Lobet den Herrn, alle Heiden (BWV 230) van Johann Sebastian Bach (1685-1750), Da pacem Domine van Arvo Pärt (1935) en Earthrise van Alex Roth (1948).

De ode aan de Muziek: Hymn to St Cecilia van Benjamin Britten (1913-1976) op een gedicht van W.H. Auden. Sint Cecilia staat bekend als de beschermheilige van de muziek. De ode 'Lobet den Herrn, alle Heiden' wordt vaak gezongen op begrafenisdiensten. De ode aan de vrede van Arvo Pärt is getoonzet in opdracht van Jordi Savall voor een vredesconcert in Barcelona op 1 juli 2004. Pärt begon aan deze compositie daags na de islamitische terreuraanslag in Madrid. De ode aan de aarde Earthrise van Alex Roth is een herinnering aan de landing op de maan door de bemanning van de Apollo 8, waarbij voor het eerst Moeder Aarde vanuit de ruimte kon worden gezien. De componist gebruikt hiervoor onder meer visioenen uit het Oude Testament, waar reeds gewaarschuwd wordt voor de overmoedige drang van de mens om de aarde te domineren, die kan uitmonden in een milieucatastrofe. Alex Roth heeft zijn oorspronkelijk veertigstemmige versie op verzoek van UKK-dirigent Wolfgang Lange herschreven tot een vierstemmige SATB-versie. Deze uitvoering mag dus gezien worden als een première in Nederland. Met deze vier odes wenst het kamerkoor zijn luisteraars geluk, muziek, vrede en aandacht in het nieuwe jaar.

Willem Mudde en het Lutherse aandeel in de kerkmuzikale vernieuwingsbeweging

Arnold Rietveld

Op 4 november werd in de Domkerk tijdens de Zaterdagmiddagmuziek het nieuwste boekwerk van Domorganist Jan Hage gepresenteerd. De auteur promoveerde in 2016 op zijn onderzoek naar de kerkmusicus Willem Mudde (1909-1984).

De Domkerk is wat dat betreft in 2017 de kraamkamer van twee biografieën over twee vooraanstaande pioniers van de kerkmuzikale vernieuwingsbeweging. Mieke Breij ging Jan Hage in mei al voor met haar magnum opus 'Alles voor de Muziek: leven en werk van Maarten Kooy 1927-2013'. Het boek van Jan Hage is de voltooiing van zeven jaar onderzoek naar het leven en werk van Willem Mudde.

'Calvinistisch'

Mudde – "als Luthers geluid in een calvinistische wereld" – heeft veel bijgedragen tot deze kerkmuzikale beweging. Net als Maarten Kooy werd Mudde daarbij geïnspireerd door de Duitse kerkmuzikale vernieuwingsbeweging. Zijn inspiratie was de Duitse theoloog Oskar Söhngen. Op de kaft is te zien dat Mudde de bagage van deze theoloog draagt tijdens zijn bezoek aan Nederland in 1948.

Herdenking

De dochter van Mudde, mevrouw drs. E.C. Mudde nam het eerste exemplaar in ontvangst. Zij vertelde dat haar vader onlosmakelijk als kerk-

* Dankwoord van de dochter van Willem Mudde (foto Mieke Breij).

* Jan Hage overhandigt het eerste exemplaar aan de dochter van Willem Mudde (foto Mieke Breij).

musicus verbonden was aan de Lutherse kerkmuziek in Nederland en daarbuiten. Het is

geen toeval dat de presentatie samenviel met 500 jaar Reformatie gedenken. De dochter van

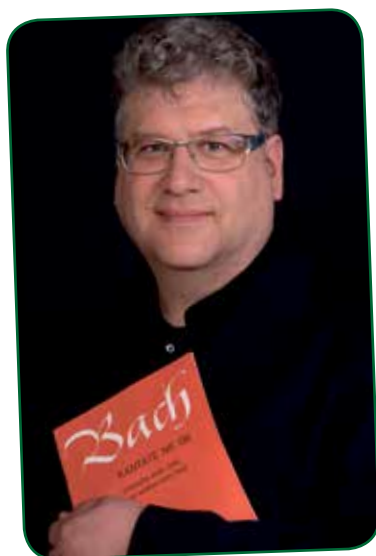
Mudde werd hierdoor herinnerd aan de viering van de 500ste geboortedag van de grote kerkhervormer Luther, waarbij zij zong in het koor waaraan haar vader muzikale leiding gaf.

Commode

Behalve zijn muzikale erfgoed waardeerde zij ook de commode die hij voor zijn kinderen in 1939 maakte en nog steeds dienst deed in de familie. Het muzikale eerbetoon dat Jan Hage vervolgens deed kon niet mooier beginnen dan met J. S. Bach's "Ein feste Burg ist unser Gott BWV 720" op het befaamde Bätz orgel. Hage speelde verschillende indrukwekkende bewerkingen van dit beroemde Luther koraal, waaronder een Fantasie van Jan Zwart (1877-1937) en een Fantasie van Max Reger (1873-1916). Met Oliver Messiaen (1908-1992) "Les Corps glorieux" en met zijn eigen fantasie koos Jan Hage voor iets meer ingetogen toonzetting. De majestueuze klanken van het Bätz orgel zinderden door de Gotische gewelven in een volle Domkerk! Het boek van Jan Hage "Muziek als missie: een Luthers geluid in een calvinistische wereld – Willem Mudde en de kerkmuzikale vernieuwingsbeweging" is uitgegeven door de Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis.

Het meer dan 300 pagina's tellende boek is te koop via www.kvnm.nl en is ook verkrijgbaar in Domshop van de Utrechtse Domkerk en kost 45 euro.

In vrede met elkaar leven

Arnold Rietveld

Nu wij bijna de Kerst ingaan vormen kerstgezing en kerstmuziek meestal het muzikale hoogtepunt van de tweede helft van het jaar, maar dit keer is het van haar troon gestoten door de Reformatiemuziek. Het kan ook bijna niet anders vanwege Reformatie 500 jaar, want in dat jaar heb ik ook meerdere steden bezocht die een rol in de Reformatie gespeeld hebben. Eerst ging ik in Zürich op zoek naar her-

inneringen aan de grote Zwitserse kerkhervormer Zwingli. Er staat een groot standbeeld van Zwingli in het stadscentrum waar hij uitgebeeld is met een groot zwaard dat rust in zijn handen. In Zürich leek men nog niet zo warm te lopen voor deze hervormer alsof men zich geen raad wist met het zwaard.

In een kerk was er juist een expositie over Erasmus. Onze Nederlandse Erasmus was geen voorstander van het zwaard opnemen tegen je vijanden. Zijn boodschap van verdraagzaamheid en tolerantie werd hier herdacht. Het Woord dus niet het zwaard? Twee muzikale hoogtepunten zijn voor mij verbonden met de Reformatie. Ten eerste, de Sing In in de Utrechtse doopsgezinde kerk met als thema 'Van Reformatie tot de Vredesweek' op 29 september, waarin deelnemers en koorleden zongen in de verschillende zangtradities die sinds de Reformatie ontstaan zijn. De diversiteit werd hier gevierd. En ten tweede was het andere hoogtepunt de koorreis naar de steden van Bach: Eisenach, Weimar en Leipzig. Lees hierover in mijn andere artikel.

Maar wat heb ik in Utrecht meegereggen van de Reformatie? Wat opvallend was dat de bezoekers-

aantallen bij muziekuvoeringen met het thema Reformatie groter waren. Tijdens een themawandeling Reformatie in de binnenstad merkte ik dat er ondanks de ontzuiling nog steeds de neiging is over de Reformatie in stereotypen te denken. Bij het symposium 'Tolerantie en verdraagzaamheid in historisch perspectief' in de Jacobikerk over Hubert Duifhuis op 27 oktober werd het Woord aangehaald om Duifhuis' boodschap van tolerantie en verdraagzaamheid uit te dragen. Ik merkte echter ook dat de organisatoren en een aantal deelnemers aan dit symposium behoefte hadden een verbindende figuur te vinden in dat hoofdstuk over de Utrechtse Reformatie. De ex-priester en later predikant van de Jacobikerk Duifhuis leent zich natuurlijk makkelijk als een verbindende figuur voor bijvoorbeeld leden van de Utrechtse Stedelijke Raad van Kerken. Sommige aanwezigen leken er ook troost uit te putten dat de afbeelding van de Gregorius mis slechts overgeschilderd was en vervangen door het Woord. Dat past niet helemaal in het stereotype beeld van de Beeldenstorm.

Er werd ook een muzikale verbinding gezocht. Muziek van voor de

ASJEMENOU

Reformatie werd gecombineerd met muziek van de Reformatie. Tijdens de presentatie van de gids interculturele kerken in het 030-gebied op 7 november werden er ook dwarsverbanden gelegd naar de Reformatie. Burgermeester Jan van Zanen verwees naar de Unie van Utrecht uit 1579 waarin ieder gewest zijn eigen godsdienstuitoefening mocht kiezen. Van Zanen leek bijna te willen zeggen dat de diversiteit van interculturele kerken naast de autochtone kerken door de eeuwen heen aan de gevolgen van de Nederlandse Reformatie te danken is. In vrede met elkaar leven betekent nu dat alle christenen in Nederland, inclusief die 1,3 miljoen christenen die van elders komen, hun kerstfeest kunnen vieren in hun eigen kring en het gezang in dozijnen talen kunnen laten weerklinken.

Sjouke Sytema

In de Tuindorpkerk is van 3 december tot 11 februari het werk te zien van de Nederlands-Iranese kunstenaar Nosrat Mansouri Gilani. Hij is in 1992 Iran ontvlucht, kwam in Amsterdam terecht, studeerde in 1999 af aan de Rietveld Academie en werkt als kunstenaar en kunstdocent in de hoofdstad.

We kennen het allemaal. Een speciaal hoekje op het dressoir of de side table, een apart tafeltje, een plank in de vitrinekast voor herinneringen aan een gestorven geliefde, aan een bijzondere vakantie of een speciale periode uit ons leven. We vullen die plek met foto's, voorwerpen, soms aangevuld met kaarsen en mooie teksten. Een plaats waar weemoed getransformeerd wordt tot liefdevolle herinnering, waar verdriet zijn troost vindt en waar vreugde uitnodigt tot een lach of glimlach. In veel kerken is er een herinneringsplek voor gestorven gemeenteleden of zelfs voor buurtbewoners. In de Tuindorpkerk hangt men kruisjes bij het grote kruis voor kinderen die gedoopt zijn en voor de gestor-

Activiteiten rondom de expositie

De werken zijn elke zondag na de dienst tot 12.00 uur te bezichtigen. Zondag 14 januari kunnen belangstellenden met de kunstenaar om 11.45 uur langs de werken lopen, hem vragen stellen en luisteren naar zijn verhalen. Op diezelfde zondag is er om 17.00 uur een kunstvesper, geleid door Bas van den Berg.

EXPOSITIE NEDERLANDS-IRANESE KUNSTENAAR IN TUINDORPKERK

Altaren van troost

*Werken van Nosrat Mansouri Gilani, die de komende maanden exposeert in de Tuindorpkerk.

venen. Al deze plekken zijn op de een of andere manier verwant aan de werken, tentoongesteld in de Tuindorpkerk.

Monument

De kunstenaar: "In Iran is het altaar de plek waar je naartoe gaat als er geen oplossingen meer zijn. Een eindpunt. Een wonder dat uitkomst moet bieden. De belichaming van hoop. Elk altaar is een monument. Om mensen en dingen te redden uit de vergetelheid." In Iran is het altaar diep verankerd in de cultuur en geschiedenis van het land. Het heeft zich door de jaren heen kunnen redden door zich aan te passen aan veranderingen. Het wordt met zorg gemaakt, ambachtelijk, veranderend en zich vormend in de tijd. Het eerste altaar dat de kun-

stenaar maakte in Nederland was een altaar voor de bootvluchtelingen. Zijn materiaal was blik. In de landen van herkomst wordt vaak speelgoed gemaakt van blik. Voor Nosrat Mansouri Gilani is blik het symbool van de onschuld. Ook de altaren die in de Tuindorpkerk hangen zijn van blik gemaakt. Raamwerken vol kleurrijke elementen uit de natuur.

Ontdekkingen

De kunstenaar ziet zijn vluchtelingenschap als voordeel. Een vluchteling moet namelijk van alles ontdekken. Hij ziet zijn werk als een product van alles wat hij met zich mee draagt. Zijn kunst ontstaat in de context van twee omgevingen die hij als een goudmijn ervaart. Hij ontvluchtte zijn vaderland, omdat hij als lid van

“We waren op zoek naar kunstenaars die rondom het thema vluchteling zouden kunnen exposeren. In Amsterdam ontmoetten wij Nosrat Mansouri Gilani. Wij waren onder de indruk van zijn werk en van zijn verhaal”

een linkse jeugdbeweging daar niet meer veilig was. Zijn zwager kwam in de gevangenis terecht en zijn zus werd het werken als manager in een medicijnenfabriek onmogelijk gemaakt. Het

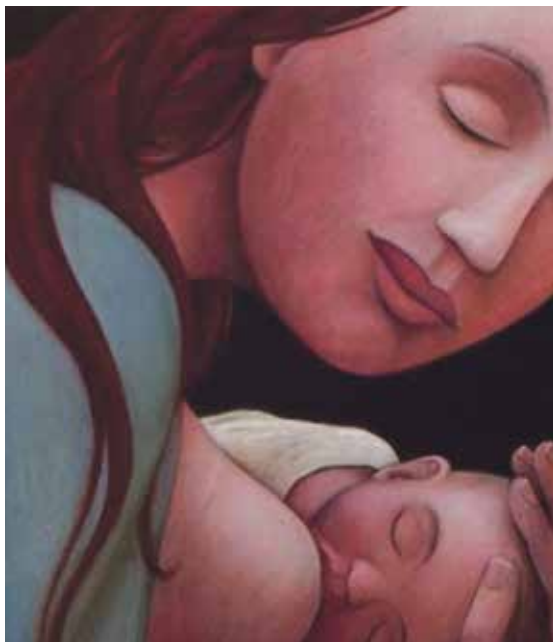
dragen van een hoofddoek was inmiddels verplicht. De vrouwen ontdekten snel wat en waar de grenzen waren. Een kleine bloem op de onderste hoek van de hoofddoek borduren bleek te mogen. Dat kon en deden steeds meer vrouwen. Zijn zus vond een nieuwe baan. Bloemen borduren op hoofddoeken. Het engagement van zijn familie heeft hij meegenomen. Hij werkt in azc's om mensen de gelegenheid te geven hun kunstzinnige talenten te ontplooiën en om mensen te leren hun nieuwe land te ontdekken. Het blijkt ook uit het gedicht van Willem Wilmink dat hij op zijn website plaatste: BEN ALI LIBI, het gedicht over de Joodse goochelaar, afgevoerd door de Duitsers tijdens de bezetting.

Waarom is er voor deze kunst en deze kunstenaar gekozen in de Tuindorpkerk? Gabriëlle van Es van KIT (kunst- en interieurcommissie Tuindorpkerk), die de mede-organisator is van de expositie antwoordt: "We waren afgelopen winter op zoek naar kunstenaars die in de veertigdagentijd rondom het thema vluchteling zouden kunnen exposeren. In het Bob Vlakehuis in Amsterdam ontmoetten wij Nosrat Mansouri Gilani. Wij waren onder de indruk van zijn werk en van zijn verhaal. In de veertigdagentijd had hij al een expositie lopen. We besloten hem uit te nodigen voor de adventstijd. In het kerstverhaal is ontheemd zijn een, weliswaar ondergeschoven thema. Zijn altaren zijn lichtpunten, symbolen van hoop. Ook daar zit een relatie met Advent."

Expositie 'Madonna met Kind' in Domkerk

Liesbeth de Jong

In een reeks schilderijen die je met recht hedendaagse iconen kunt noemen, toont Giovanni Dalessi (Eindhoven, 1964) hoe hij het religieuze vooral ontdekt in het leven van alledag, zoals in de schoonheid en intimiteit van een moeder die haar jonge kind koestert en verzorgt.

Deze tentoonstelling in de Domkerk is tot en met 31 januari te zien.

De verbeelding van 'Madonna met Kind', die zo passend is voor de komende Adventstijd en Kerst, is in de gelijknamige tentoonstelling prominent aanwezig. De aandacht in deze tentoonstelling is evenwel niet alleen gevestigd op het 'Kerstgebeuren'. Er valt tevens een vooruitwijzen naar Christus' toekomstig lijden in te ontdekken.

Zowel binnen de voorstelling van het klassieke thema van 'Madonna met Kind' als via een aantal andere werken wordt de verbinding met de Pasen en met Pasen gelegd. Dat de kunstenaar zich ondermeer laat inspireren door de Iconenkunst en de Italiaanse en Vlaamse schilderkunst uit de vroege Renaissance laat zich ook daarin herkennen.

Giovanni Dalessi

Hoewel zijn naam duidelijk maakt dat zijn verre voorvaders uit Italië afkomstig zijn, woont en werkt de kunstenaar al zijn hele leven in Brabant. In 2013 werd Dalessi benoemd tot 'Kunstenaar van het Jaar' (de grootste verkiezing op het terrein van de kunst in Nederland waarbij zowel een panel van deskundigen als het publiek de winnaar bepaalt). Bij de tentoonstelling komt een brochure uit met een nadere toelichting.

Auteur is lid van de tentoonstellingscommissie Domkerk.

*Werken van Giovanni Dalessi, twee maanden te zien in de Domkerk.

Ontmoeting in de Jacobi

Mariëlle Jochemsen

Op zondagmorgen 8 oktober ontving de Jacobigemeente twee predikanten die oorspronkelijk uit Iran komen. Het is niet gemakkelijk om in Iran christen of voorganger te zijn, maar er is wel een kerk. De kerkdienst stond deze ochtend in het teken van onze verbondenheid met de wereldwijde kerk. In het bijzonder de lijdende kerk, een kerk die weet van onderdrukking én van bloei!

Naast de staatskerk zijn er vele huiskerken. De staatskerk wordt sterk door de overheid gecontroleerd, de huiskerken zijn vaak illegaal maar hebben ruimte om het Evangelie te delen. En met name deze kerken groeien! Dat is een hoopvolle ontwikkeling, juist tegen de verdrukking in. Moslims die zich tot het christendom bekeren en voorgangers van kerken worden wel bedreigd en soms ook opgepakt en zwaar gestraft. Door die verdrukking heen vindt het Evangelie haar weg onder steeds meer Iraniërs. Een van de predikanten sprak een zegen uit in het Farsi (Perzisch).

Op dat moment weet je: de Geest spreekt alle talen en doet ons elkaar verstaan! De andere predikant verkondigde ons het Evangelie aan de hand van de zaligspreekingen.

Zorgvuldig traject

Hij riep ons op in deze wereld als gelovige stevig in je schoenen te blijven staan en jezelf niet te verliezen aan de machten in deze wereld. Jezus Christus volgen kan betekenen dat we het zwaar te verduren krijgen, maar het is onze opdracht om Hem te zoeken en van Hem te getuigen. De predikanten wonen niet meer

in Iran maar kunnen hun werk voortzetten. Een van de predikanten is werkzaam in Duitsland bij een van de kerkgenootschappen aldaar en werkt daar onder vluchtelingen die Farsi spreken. De afgelopen maanden heeft hij veel ex-moslims mogen dopen die zich tot het christendom bekeerden. Wij, Nederlanders, vroegen ons gelijk af hoe dat gaat. De predikant garandeerde ons dat dat zeker zorgvuldig gaat, met een intensief voortraject.

Het samen vieren, zingen, bidden (voor en met elkaar), Bijbel-lezen en luisteren was goed. De

DIACONAAT WERELDWIJD

onderlinge ontmoeting, met een lunch, na de kerkdienst ook. Het was een bemoedigende dienst en een goed samenzijn. Het is goed om juist als Nederlandse christenen je blik te verbreden en te beseffen dat de kerk hier dan wel krimpt, maar dat het Evangelie toch zijn weg vindt onder de mensen!

Auteur is lid van de ZWO-commissie van de Jacobikerk.

* Bezoek van geloofsbelang: predikanten uit Iran in Utrecht.

* Lunch in de Jacobikerk met de predikanten uit het Midden-Oosten (foto's Mariëlle Jochemsen).

Waarde van vriendschapsband met Ghana echter niet voor iedereen duidelijk

Bob Lapajian

Uit een kleinschalige enquête die het Ghana-comité afgelopen zomer hield over de vriendschapsband tussen de Protestantse Gemeente Utrecht en de La Nativity Presbyterian Church in Accra (Ghana) blijkt dat het merendeel van de respondenten niet zeker weet of deze voortgezet moet worden. Tegelijkertijd geven velen aan graag meer betrokken te willen worden bij de invulling van de vriendschapsband. De uitslag van de enquête was voor het Ghana-comité reden voor komend jaar toch weer een bezoek aan de zusterkerk in Accra te plannen.

Nadat voor het geplande bezoek aan Accra dit jaar niet voldoende mensen gevonden konden worden, besloot het Ghana-comité, dat de bezoeken en andere activiteiten coördineert, te onderzoeken waar het gebrek aan animo voor het bezoek door komt. Naast gesprekken met verschillende PGU-leden, zette het comité in juli dit jaar een enquête uit onder mensen die in het verleden betrokken zijn geweest bij activiteiten in het kader van de vriendschapsband. Het comité ontving negentien reacties.

De redenen om niet mee te gaan met het bezoek aan Ghana blijken zeer divers. Het vaakst genoemd werden andere vakantieplannen en de kosten van de reis. Bij een derde van de respondenten speelde ook mee dat zij zich niet zo betrokken voelen bij de vriendschapsband. Net iets minder dan de helft ziet een rol weggelegd voor het Ghana-comité in het wegnemen van deze barrières. Daarbij denken ze vooral aan het vaker publiceren van berichten over de vriendschapsband en meer voorlichting over de relatie tussen de twee kerken.

Opvallende uitkomst is dat traditionele media als de nieuwsbrief en ook dit medium *Kerk in de Stad* nog altijd erg belangrijk zijn in het communiceren over de vriendschapsband. De Facebook-pagina Utrecht-Nativity Church Friendship blijkt een veel minder belangrijke rol te spelen. Het grootste bereik hebben mededelingen in de kerkdienst. Vrijwel alle respondenten gaven aan op die manier wel eens van het Ghana-comité gehoord te hebben. Zo'n vier op de tien respondenten vinden dat de vriendschapsband met de La Nativity Church

moet worden voortgezet. Zes op de tien twijfelen daaraan. Niemand vindt zonder meer dat de band beëindigd moet worden.

Communicatie

Uit de enquêteresultaten en vele gesprekken met leden van de verschillende PGU-gemeentes heeft het Ghana-comité geconcludeerd dat er voldoende grond is om de vriendschapsband voort te zetten. Wel werd opnieuw duidelijk dat op het vlak van de communicatie over de vriendschapsband winst te behalen is. Omdat het comité uit vier leden bestaat, zijn de mogelijk-

heden om mensen in alle twaalf PGU-gemeenten op regelmatige basis te bereiken echter beperkt. Daarom kiest het comité ervoor zich de komende tijd te focussen op de kanalen, waarvan uit de enquête bleek dat die het meest effectief zijn: persoonlijke contacten en mededelingen in kerkdiensten.

Om die persoonlijke contacten te verstevigen was er op 12 november een lunchbijeenkomst in de Roobolkapel. Een groep van zes geïnteresseerden werd hierop bijgepraat over de enquête-uitslag en ging hierover in discussie.

Zomer 2018

Op de bijeenkomst werd ook aangekondigd dat in de zomer van 2018 het bezoek wordt gepland dat dit jaar niet door kon gaan. De data voor dit bezoek zullen 27 juli tot en met 13 augustus zijn. Om de in de enquête genoemde belemmeringen om mee te gaan weg te nemen, is het bezoek komend jaar korter dan eerdere bezoeken. Daarmee wordt het ook goedkoper. Verder hoopt het comité met deze tijdige aankondiging de concurrentie met andere vakantieplannen aan te kunnen.

Aanmelden voor dit bezoek kan vanaf nu via ghanacomite@gmail.com.

* Deze foto is gemaakt tijdens het bezoek van de Ghanese delegatie aan Utrecht in 2015. Op de foto zijn ze te gast in de Bethelkerk.

Tolerantie toen en tegenwoordig

Boek 'Overgeschilderd: van Gregorius mis naar Bijbeltekst' gepresenteerd

Arnold Rietveld

Een nieuw hoofdstuk is toegevoegd aan de geschiedenis van de Reformatie in Utrecht. Het begon allemaal in 1995 toen een studente bij de voorbereiding van een expositie onder andere een

aureool (stralenkrans) in de witte achtergrond van een tekstbord met Bijbeltekst aan de noordmuur van de Jacobikerk ontdekte. Eén van de Kerken Kijken Utrecht-gidsen, Hans Baars, zegt hierover het volgende: "Dat aureool, dat vrijwel voor

iedereen zichtbaar moet zijn, was één van de eerste aanknopingspunten voor twee decennia zoeken, studeren en nog veel meer. Je zou kunnen zeggen dat er per ongeluk een speld in een hooiberg gevonden was, zonder dat ernaar gezocht werd."

Door de voortgang van de fotografische technologie werd, zeker van 2010, veel meer zichtbaar. De gidsen bepleitten bij de onderzoekers Truus van Bueren en Corinne van Dijk de afronding van het onderzoek, omdat zij graag de resultaten beschikbaar wilden hebben voor hun gidswerk. De moderne apparatuur onthulde dat de Bijbeltekst over een vijftiende-eeuwse Gregorius mis was geschilderd, waarin volgens een overlevering het mysterie van de Transsubstantiatie zich aan Paus Gregorius geopenbaard zou hebben.

Nog meer vragen

De vondst riep echter nog meer onderzoeksvragen op. Waarom was deze schildering in de Reformatie niet in stukken gehakt en als brandhout gebruikt? En waarom werd juist de Hebrreeën 12: 14-24 als Bijbeltekst gebruikt op de overgeschilderde Gregorius mis? Via vergelijkend onderzoek met andere afbeeldingen van de Gregorius mis in e.o. musea in België, Nederland en Duitsland werd

duidelijk dat de Utrechtse afbeelding in bepaalde details afweek van de standaardafbeelding. Het onderzoek culmineerde in een 340 pagina's tellend boekwerk getiteld: 'De Reformatie van de Utrechtse Jacobikerk. Overgeschilderd: van Gregorius mis naar Bijbeltekst' dat tijdens het symposium 'Tolerantie en verdraagzaamheid in historisch perspectief' op 27 oktober in de Jacobikerk werd gepresenteerd. Het ontstaan van het tekstbord is verbonden met Hubert Duifhuis, pastoor en later predikant van de Jacobikerk.

Oproep

De Bijbeltekst is volgens Truus na een grondige tekstanalyse een oproep tot verdraagzaamheid in woelige tijden van onze kerkgeschiedenis toen streng-calvinisten en volgelingen van Duifhuis tegenover elkaar stonden. Hebrreeën 12: 14-24 zou gebruikt zijn om te pleiten voor een brede kerkgemeenschap waarbij men het niet met elkaar eens hoeft te worden. In wat gemakkelijk een technisch verhaal had kunnen zijn, trok Truus van Bueren meermalen vergelijkingen tussen verdraagzaamheid toen en verdraagzaamheid nu. Van Bueren vindt dat de Bijbeltekst oproept om andersdenken niet te verketteren.

Leerzaam

Hans Baars beoogde deze vond-

sten ook te verbinden met de actualiteit. De Utrechtse hoogleraar James Kennedy werd bereid gevonden om het tweede deel van het symposium op zich te nemen. De aanwezigen mochten reageren op stellingen over tolerantie en verdraagzaamheid nu. Dit lokte een discussie uit waarin verschillende sprekers ingingen op de grenzen van tolerantie en verdraagzaamheid nu. Het debat werd kundig geleid door Wim Vermeulen, predikant van de Jacobikerk. Truus van Bueren leverde ook een aandeel door er nog eens aan te herinneren dat wij in het huidige debat over verdraagzaamheid nog veel kunnen leren van Duifhuis.

Het was fascinerend om te zien hoe een thema uit een woelige tijd in de Reformatie nu nog de gemoederen kan bezighouden en hoe actueel het vraagstuk verdraagzaamheid en tolerantie in onze moderne samenleving nog is. Het beeld (de afbeelding van de Gregorius mis) en het Woord (tekstbord) vormen unieke documenten van een soort verbinding tussen katholicisme en de reformatie. Het Gregoriaans Koor Utrecht bracht onder meer een muzikale hulde aan Duifhuis door het zingen van het 'In Paradisum', terwijl organist Gerrit Christiaan de Gier werken van Sweelinck uitvoerde.

*Truus van Bueren bij het portret van Duifhuis (foto Lex Raat).

Arnold Rietveld

Op 7 november werd in de Jeruëlkapel aan de Ivoordreef het eerste exemplaar overhandigd van de gids Interculturele kerken in Utrecht. Burgermeester Jan van Zanen kreeg het eerste exemplaar van deze 'gids voor het 030-telefoongebied'.

In de gids staan de contactgegevens van wel 53 interculturele kerken genoteerd die het telefoongebied 030 rijk is. Utrecht is hiermee de derde stad van Nederland met een gids van interculturele kerken. Rotterdam kwam als eerste met deze gids, gevolgd door Dordrecht. Utrecht neemt wat interculturele kerken betreft nog een middenpositie in. Rotterdam telt meer dan 150 interculturele kerken, terwijl Dordrecht er 35 telt. De verbindend specialist interculturele kerken bij Kerk in Actie van de Protestantse Kerk in Nederland, ds Simon de

Kam, presenteerde de avond. Simon vertelde over het visioen dat hij voor zich had. Hij wenste dat iedere autochtone geloofsgemeenschap een relatie zou opbouwen met één interculturele kerk.

Noodzaak

Dominee Mark de Vos van de gastvrije Evangelische Broeder Gemeente opende het programma met een gebed en met enkele dagteksten uit het Oude en Nieuwe Testament. De secretaris van de redactie van deze gids Albert Luiks benadrukte nog eens waarom deze gids interculturele kerken nodig is. Ten eerste, wil de werkgroep interculturele kerken hiermee de onbekendheid van deze kerken tegengaan. Ten tweede, worden de zaken zo beter zichtbaar en kan het vertrouwen tussen de kerken onderling versterkt worden. Ten slotte helpt de gids om de toegang tot

multiculturele kerken te ontsluiten, zodat vooroordelen en segregatie tegengegaan kunnen worden.

Luiks legde ook het werk van de werkgroep interculturele kerken uit. Onder leiding van Simon de Kam worden sinds 2011 ontmoetingen tussen voorgangers van 'witte' en interculturele voorgangers georganiseerd. Een andere tak van haar werkzaamheden is het jaarlijkse korenfestival interculturele kerken dat in juni 2018 weer in het icoon van christelijkheid van Utrecht, de Domkerk, gehouden zal worden.

Godsdienstvrijheid

Burgemeester Jan van Zanen beschouwde het als een eer en plezier om het eerste exemplaar te mogen ontvangen. Hij herinnerde de aanwezigen eraan dat hij nog een week geleden bij de nationale herdenking van de Reformatie in de Domkerk aanwezig was geweest. Onze burgervader stond stil bij de Unie van Utrecht van 1579, waarin de Nederlandse Gewesten persoonlijke vrijheid van godsdienst afspraken. Voor onze burgervader is het heel belangrijk dat iedereen in Utrecht zich kan aansluiten bij het kerkgenootschap naar keuze en zich thuisweet in haar eigen kerkelijke gemeente en de stad Utrecht. Jan van Zanen vertelde dat hij niet alleen blij was met Kerk in Actie,

* De presentatie van de gids met interculturele kerken werd afgesloten met een dito maaltijd.

Gids interculturele kerken in '030-gebied' is er

*Albert Luiks (rechts) overhandigt het eerste exemplaar van de Utrechtse interculturele kerkengids aan burgemeester Jan van Zanen (foto's Mehmet Ciftsuren).

maar ook met mensen in actie en Utrecht in actie.

Simon de Kam vertelde dat Jan van Zanen zich heel goed kan herinneren dat hij ooit het korenfestival interculturele kerken mocht openen. De burgemeester was toen onder de indruk van de grote diversiteit van culturen tegelijkertijd onder één dak en toch zoveel harmonie.

Na de uitreiking van het eerste exemplaar mochten vertegenwoordigers van een diversiteit aan Utrechtse kerken ook een exemplaar in ontvangst nemen. Er waren vertegenwoordigers van bijvoorbeeld de Oriëntaals Orthodoxe kerken, rooms-katholieke kerken, protestantse kerken met Europese wortels, Protestantse kerken met Aziati-

sche wortels, Protestantse kerken met Afrikaanse wortels en Internationale Protestantse kerken en ook de Molukse Kerk 'Onder de boom'. Ds Marieke Sillevius Smit nam namens de Stedelijke Raad van Kerken Utrecht en de Protestantse Diaconie Utrecht een exemplaar in ontvangst en deed een oproep voor koren om zich bij haar te melden voor een herdenking van omgekomen vluchtelingen en migranten op weg naar de buitengrenzen van Europa op 10 december van 16.00 tot 17.00 uur aan de Stadhuisbrug. Alle aanwezigen spraken hand in hand het Onze Vader uit in de eigen taal en zetten de ontmoeting voort onder het genot van een feestelijk geserveerde Surinaamse maaltijd.

Raad Utrecht neemt Visie op Religieus Erfgoed aan

Maarten van Ditmarsch

Eind september is de Utrechtse Visie op religieus erfgoed unaniem door de gemeenteraad aangenomen. Dat is goed nieuws maar niet zo vanzelfsprekend als het lijkt. Immers, het College van B en W voelde bij monde van wethouder Kees Geldof aanvankelijk niets voor het opstellen van een Visie. De portefeuillehouder van erfgoed en monumenten vond dat besluiten over al dan niet voortzetten van het gebruik van een kerkgebouw niet (meer*) nodig is.

Het was uiteindelijk een motie van CDA en ChristenUnie, die na lange debatten over de noodzaak van een Visie, een meerderheid in de raad verkreeg. Immers, de burgerlijke gemeente heeft mede een verantwoordelijkheid om religieus erfgoed te behouden voor de stad, haar inwoners en de toeristen. De lokale overheid moet waar nodig daarover de regie voeren. Een gecoördineerde aanpak op basis van een breed gedragen Visie is daarom van belang.

Het College van B en W bracht in 2016 een conceptversie van de Visie op religieus erfgoed uit,

die uitgebreid besproken werd op een raadsinformatieavond waar een groot aantal belanghebbenden, waaronder een vertegenwoordiging van de PGU, reageerden. Algemeen was er bij de vele insprekers waardering voor de conceptvisie, maar werd een aantal relevante onderwerpen gemist. De diverse suggesties en verbeteringen, waaronder die van de PGU, zijn voor een groot deel overgenomen. Die tekstvoorstellen betreffen onder meer historische orgels en kerkinterieurs, een nadere uitwerking van de potentie voor toerisme en mogelijkheden bij herbestemming.

Monumentenstatus

De bespreking op een tweede raadsinformatieavond over de meer definitieve versie leverde vooral waardering op, waarbij betreurd werd dat de gemeentelijke monumentenstatus voor kerken gehandhaafd blijft. Deze wordt nogal eens als een financiële last ervaren waar de kerken zelf de instandhouding van die status niet als kerntaak zien. Ook zal er geen budget voor de instandhouding van die gemeentelijke monumenten komen. Dat bleek eind september ook nog eens in de gemeenteraad waar een amendement van CU en CDA alleen steun van de PvdA en de Stadspartij kreeg.

Het lijvige document van 115 pagina's (met bijlagen) is meer dan alleen een Visie geworden. De Visie geeft ook een uitvoerige beschrijving van de stand van zaken van het gebruik van religieuze gebouwen en mogelijkheden voor de toekomst. Speerpunten zijn daarbij:

1. exploitatie, waarbij ingegaan wordt op energie en duurzaamheid; de mogelijkheden van verhoging van opbrengsten van culturele evenementen; zakelijke verhuur en verdienmodellen van toeristisch bezoek. Recent is een platform voor betere coördinatie en samenwerking van de kerken op cultureel gebied en gezamenlijke p.r. opgezet waarvoor door de gemeente al subsidie is verleend.
2. De mogelijkheden voor vergroting van toeristisch potentieel wordt in samenwerking met Utrecht Marketing en Kerken Kijken verder uitgewerkt waar de betekenis van de kerken voor de economie en de identiteit van de stad aanzienlijk verbeterd kunnen worden.
3. Betere definiëring van de rol van de gemeente voor onder andere advisering bij instandhouding en herontwikkeling van een kerkgebouw. Zo kunnen de mogelijkheden in het bestemmingsplan (in 2019 de Omgevingswet) verruimd worden en

* Maarten van Ditmarsch: ...de aanhouder wint... (foto CDA Utrecht).

nen voor alle partijen. Bij de vergunningverlening vindt vervolgens een integrale belangenafweging plaats waarbij de gemeente een duidelijke proactieve functie moet krijgen.

Utrecht telt momenteel ongeveer 125 kerken waarvan er 21 de status van rijksmonument hebben en 37 die van gemeentelijk monument. De huidige nieuwe positieve Visie en verbeterde rol van de gemeente Utrecht moeten in samenwerking met vooral de kerkeigenaren een duurzame toekomst van onze monumentale kerkgebouwen opleveren. Utrecht Kerkenstad verdient dat.

Auteur was gemeenteraadslid voor het CDA en lid van het College van Kerkrentmeesters; hij trad op als adviseur en mede-woordvoerder van de PGU inzake toekomst religieus erfgoed.

kan meegewerkt worden aan het culturele gebruik van kerkgebouwen door in bepaalde mate evenementen toe te staan.

4. Er wordt een 'herbestemmingsprofiel' geïntroduceerd dat inzicht moet geven in de cultuurhistorische kernwaarden van een kerkgebouw. Bij herontwikkeling kan daarmee duidelijk rekening gehouden worden. Dat profiel moet een belangrijk hulpmiddel worden dat als leidraad moet die-

*) Zeker na het afschaffen van de kerkenregeling (gemeentelijke subsidieregeling voor bijdragen aan onderhoud van kerkgebouwen) wilde het dagelijks bestuur van de gemeente Utrecht niet meewerken aan het opstellen van een afzonderlijke Kerkenvisie. De – monumentale – kerkgebouwen worden immers niet meer van andere monumenten onderscheiden.

‘Mantelprijs’ voor dienaars aan de stad

Peter van der Ros

Vier prijswinnaars delen de Mantel van Sint Maarten dit jaar. Vier dienaars aan de samenleving, waarvan er één in het Engels die naam ook draagt, Network Serve the City. Deze organisatie die jongeren met succes stimuleert om zich actief in te zetten voor de medemens kreeg de aanmoedigingsprijs van vijfhonderd euro.

René en Klassie Kil uit Rivierenwijk kregen duizend euro over-

handigd van wethouder Kees Diepeveen. Dit gebeurde tijdens de veertiende Mantel van Sint Maarten-prijsuitreiking op 10 november in de Domkerk. Achttien vrijwilligersinitiatieven presenteerden zich daar aan elkaar en aan belangstellend publiek.

Rivierenwijk

Het echtpaar Kil deelde in de Mantelprijs vanwege hun stimuleren van contacten tussen verschillende groepen in de Rivierenwijk. De andere prijzen voor organisaties en personen die een bijzondere bijdrage leveren

* Network Serve the City won de aanmoedigingsprijs van de Mantel van Sint Maarten.

* De prijswinnaars van de mantel van Sint Maarten 2017 (foto's Wendy Organiseert).

aan de Utrechtse samenleving gingen naar de Opleiding ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting (ook duizend euro) en naar 'U-2B Heard'. Deze werkgroep 'voor en door kwetsbare jongeren' won de publieksprijs van 250 euro.

Medeorganisator Dirk van den Hoven van de Protestantse Diaconie Utrecht spreekt van een geslaagd evenement. "Ontmoeting, uitwisseling en netwerken waren de belangrijkste ingrediënten. Het is natuurlijk mooi dat er dit jaar een prijzenbedrag van

in totaal 2.750 euro te verdelen was. Maar we wilden nadrukkelijk alle deelnemers vandaag in het zonnetje zetten. Zij zijn allemaal winnaars. Ze staan voor al die Utrechters die zich belangeloos inzetten voor een nog mooiere stad."

AGENDA

dagelijks (behalve zondag)
12.30 uur Domkerk,
middaggebed

elke maandag
7.00 uur Domkerk,
ochtendgebed

elke woensdag
8.40-9.00 uur
Johannescentrum,
ochtendgebed

elke woensdag
17.30 uur Johannescentrum,
Hanna's herberg

zaterdag 2 december
11.00 uur Domkerk,
presentatie kerststal van Dick
Bruna
15.30 uur Domkerk,
Zaterdagmiddagmuziek met de
Domcantorij (adventsconcert)

* Op vrijdag 15 december
is in Utrecht-Oost weer de
traditionele lichtjestocht.

zondag 3 december
10.00 uur Tuindorpkkerk, dienst
met uitvoering 'Nun komm,
der Heiden Heiland'
11.00 uur Wilhelminakerk,
informatie over dakloze
vluchtelingen
11.15 uur Tuindorpkkerk,
opening expositie kunstwerken
van Nosrat Mansouri Gilani
10.30 uur Domkerk, opening
expositie 'Madonna met Kind'
van Giovanni Dalessi
17.00 uur Nicolaïkerk, vesper
met ds Harry Zeldenrust
19.30 uur Geertekerk, Bach-
cantate

maandag 4 december
20.00 uur Nicolaïkerk
(Tuinzaal), kring Leven met
verschil
20.00 uur Thomas à
Kempishuis (Broerestraat 12),
leerhuisavond Kerk & Israël

woensdag 6 december
19.30 uur Janskerk, Danks!kerk
(informatie en opgave: Marije
Vermerris, e-mail info@
dankskerk.nl)
19.30 uur Crypte aan de
Werf (onder Oudegracht 33),
Mediteren aan de Werf

donderdag 7 december
17.30 uur Marcuskerk, Eetcafé
Marcus

zaterdag 9 december
15.30 uur Domkerk,
Zaterdagmiddagmuziek
met Domorganist Jan Hage
(muzikale begeleiding)
en Gonny van der Maten
(declamatie)
20.15 uur Geertekerk,
jubileumconcert Kamerkoor
Sjanton

zondag 10 december
15.00 uur Geertekerk,
jubileumconcert Kamerkoor
Sjanton

woensdag 13 december
10.00 uur Huiskamer
(Hobbenastraat 41), Kring
Bijbel en Kunst
19.30 uur Crypte aan de
Werf (onder Oudegracht 33),
Mediteren aan de Werf

donderdag 14 december
11.00 uur Marcuskerk,
Ouderenkerstfeest (zaal open
10.15 uur)

vrijdag 15 december
20.15 uur Nicolaïkerk,
optreden Utrechts Studenten
Cantorij

zaterdag 16 december
15.00 uur Julianapark Zuilen,
openluchttheater
15.30 uur Domkerk,
Zaterdagmiddagmuziek met
solistenensemble Cantores
Martini
19.00 uur lutherse kerk,
kerkdienst in het Duits voor
derde Advent
21.00 uur lutherse kerk, vesper
met concert Multiple Voice
(achtstemmig dubbelkoor)

zondag 17 december
14.30 uur Nicolaïkerk,
uitvoering Messiah van Händel
door Ribattuta Musica
15.00 uur Julianapark Zuilen,
openluchttheater
16.00 uur Gertrudiskathedraal,
optreden Neva-ensemble uit
St. Petersburg
16.00 uur Wilhelminakerk,
(benefiet)concert Verenigd
Utrechts Symfonie Orkest
17.00 uur Marcuskerk, vesper
met dr Rijk Schipper

woensdag 20 december
19.30 uur Crypte aan de
Werf (onder Oudegracht 33),
Mediteren aan de Werf

vrijdag 22 december
20.00 uur Nicolaïkerk, 'Kerst
in contrast' met ensemble De
Jong De Jong en vocalisten

zaterdag 23 december
15.30 uur Jacobikerk,
kinderkerstfeest
15.30 uur Domkerk,
Zaterdagmiddagmuziek met
koor, solisten en barokorkest
van de Domcantorij

zondag 24 december
21.00 uur Leeuwenbergh
(Servaasbolwerk), Buon
Natale – Italiaanse muziek
met Eemland Projectkoor en
barokorkest Le Concert du
Trianon

* Vanaf 3 december is in de
Domkerk twee maanden lang
de expositie 'Madonna met Kind'
van Giovanni Dalessi te zien.

zaterdag 25 december
15.30 uur Janskerk, Festioval
of Lessons and Carols met de
Schola Davidica

dinsdag 26 december
12.00 uur Pieterskerk
(Dekenkapel), uitvoering
werken van Bach en Gesualdo
door (jonge) musici Tobias
Segura Peralta, Lette Vos,
Femke Huizinga, Izhar Elias en
Bob van der Linde

zaterdag 30 december
15.30 uur Domkerk,
Zaterdagmiddagmuziek
met Domorganist Jan Hage
(kerstliederen van De Klerk en
Andriessen)

zondag 31 december
10.00 uur Tuindorpkkerk, dienst
met uitvoering lied 'Es ist ein
Ros entsprungen'
19.30 uur Nicolaïkerk,
Oudejaarsvesper

maandag 1 januari
15.30 uur Geertekerk,
nieuwjaarsconcert Utrechts
Kamerkoor

woensdag 10 januari
19.00 uur Nicolaïkerk,
nieuwjaarsreceptie PGU

zondag 14 januari
10.45 uur Tuindorpkkerk,
expositie bekijken met
kunstenaar Nosrat Mansouri
Gilani

Citypastoraat Domkerk

www.domkerk.nl

Bezoek de Domkerk in de peri-
ode van Advent om de nieuwe
kerststal te bezoeken, om dage-
lijks het middaggebed mee te vie-
ren of om zomaar even in de ge-
dachtenis een kaars aan te bran-
den. Redenen genoeg om de kerk
te bezoeken.
Maar breng ook een speciaal be-
zoek aan de DomShop! Er zijn
mooie agenda's te koop, kaarten
om te versturen met kerst en al-
lerlei andere mooie cadeauarti-
kelen om aan een ander te geven.
Voor wie de DomShop nog nooit
heeft bezocht... Het is zeer de
moeite waard. Hartelijk welkom
in de Dom!

EUG Oekumenische Studentengemeente (Janskerk)

www.eug-janskerk.nl

Mannen in de aanloop naar Kerst.
Na de omstrede vrouwen uit
het bijbelboek Openbaringen
konden de (omstreden) mannen
toch niet achterblijven.
Het kerstverhaal uit het Matteüs-
evangelie begint met een opsom-
ming van namen: we lezen hoe
Jezus 'geworden' is, hoe hij gebo-
ren kon worden, in welke histo-
rische lijn hij stond. Mannen en
vrouwen gingen hem voor, vrou-

WIJKNIEUWS

wen als Tamar en Ruth, we hoor-
den over hen in een eerdere ad-
ventscyclus. Nu richten we onze
pijlen op de mannen. Wat zijn dit
voor mannen? Het lijkt vooral te
gaan om mannen die de vrouwen
blootstellen aan grote gevaren,
gebruiken voor eigen gerief, voor
eigen toekomst. Schurken dus –
maar op de een of andere manier
ook opgenomen in de schakel die
door de verhalen van Israël heen
naar de geboorte van Jezus leidt.
De bijbelse verhalen houden niet
zo van helden of perfecte mensen;
gewone feilbare mensen mogen
hun rol spelen, zelfs foute man-
nen en schijnheilige heiligen. Een
troost voor ons!

Eglise Wallonne (Pieterskerk)

www.eglisewallonne-utrecht.nl

Op zondag 16 december om
16.00 uur vindt ons jaarlijkse ad-
ventsfeest plaats. Een middag met
(Franse) kerstliederen, verhalen
en spel rondom de Kerst. Na af-
loop is er een maaltijd waarvoor
men zich dient aan te melden via
de mail van de kerk: info@pie-
terskerk-utrecht.nl.

Op zondagavond 24 december
vindt er een Veillée de Noël plaats
met Franse kerstmuziek en verha-
len uit de Bijbel over de geboorte
van Jezus.

Op maandag 25 december is er
de kerstdienst met feestelijke mu-
ziek en liederen en de preek. Na
afloop gezellig samenzijn met kof-
fie/thee en lekkers.

Op zondag 31 december is er
geen dienst.

(advertentie)

Protestantse Gemeente Utrecht
■ Algemene Kerkenraad

UITNODIGING VOOR DE

NIEUWJAARSRECEPTIE 2018

Alle leden, relaties en medewerkers van de Protestantse
Gemeente Utrecht zijn van harte welkom op de
Nieuwjaarsreceptie die op woensdag 10 januari 2018 van
19.00 – 21.00 uur in de Tuinzaal van de Nicolaïkerk (ingang
Nicolaasdwarsstraat 14) wordt gehouden.

Onder het genot van een hapje en drankje is er gelegenheid
elkaar te ontmoeten.

Wij hopen u op 10 januari te ontmoeten!

Met vriendelijke groeten,

René van Bommel
Voorzitter Algemene Kerkenraad

Margaretha van Parmadreef 14, 3561 SR Utrecht T 030 2737 540
E bestuurssecretariaat@protestant-utrecht.nl I www.pgu.nu

**Deze agenda is eveneens te raadplegen op de website van
de Protestantse Gemeente Utrecht, PGU.nu**

Jacobikerk

www.jacobikerk.nl

De herfstige novembermaand, met af en toe een stralende (zon) dag, maar vooral veel koude, regenachtige dagen, doen ons uitzien naar de lichtere dagen, maar misschien ook wel naar die dagen dat we vieren dat het Licht van de wereld naar de aarde is gekomen. In deze maand bespreken we in de ochtenddiensten hoofdstukken uit 1 Korinthe, genoten van een muzieklavend met talenten uit onze eigen kerk en herdachten hen die van ons heengingen op Eeuwigheidszondag. En dan is december aangebroken, de laatste maand van het jaar, waarin er weer genoeg te vieren, te leren en te prijzen valt. Onder andere op deze speciale data: zondag 3 december, doopdienst; maandag 4 december, leerhuisavond Kerk & Israël; zaterdag 23 december, kinderkerstfeest; zondag 24 december, Volkskerstzang en maandag 25 december, kerstviering. Dat we bij al deze samenkomsten ons maar mogen blijven verwonderen, zoals in dit oude kerstgezag:

*Komt, verwondert u hier, mensen,
ziet, hoe dat u God bemint,
ziet vervuld der zielen wensen,
ziet dit nieuwgeboren kind!
Ziet, die 't woord is, zonder spreken,
ziet, die vorst is, zonder pracht,
ziet, die 't al is, in gebreken,
ziet, die 't licht is, in de nacht,
ziet, die 't goed is, dat zo zoet is,
wordt verstoten, wordt veracht.*

Johannescentrum-gemeente (Overvecht)

Johannescentrumgemeente
voor zoekers en zieners

www.johannescentrum.nl

De adventvieringen in de Johanneskerk aan de Moezeldreef, waarover een artikel elders in dit nummer staat, zijn op de zondagen 3, 10, 17 en 24 december telkens om half elf in de ochtend. Op 3 december met ds Toos Wolters een viering van Schrift en Tafel; op 10 december met ds Aline Barnhoorn; op 17 december is het 'Verhaal halen' met Bettina van Santen en Kees Wijnen en op 24 december een eenvoudige viering met ds Toos Wolters.

Het programma van de vieringen rond Kerst zijn: 24 december – 21.00 uur: viering op de vooravond van Kerst; 25 december – 10.30 uur: ds Toos Wolters viering van de kerstmorgen, viering van Schrift en Tafel.

De laatste viering van dit kalenderjaar is op zondag 31 december. Voorganger in deze viering is ds Toos Wolters.

Marcus-Wilhelminakerk

Op zondag 3 december, de eerste zondag van Advent, starten

we met het Adventsproject: Uitzien naar het Licht. Dit project is samengesteld door de kindernevendiensteams van Marcus- en Nicolaïkerk. We beginnen het nieuwe kerkelijk jaar dus met een mooi gezamenlijk project. Voorganger is ds Hans Koops. In deze dienst nemen we afscheid van Bram van Oort. In de Wilhelminakerk gaat ds Marian van Giezen voor. Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk. Zie voor meer informatie onder 'Vespers in Zuidoost'.

www.marcus-wilhelminakerk.nl

Op zondag 10 december, de tweede zondag van Advent, is de voorganger ds Kees Bouman. Zondag 17 december, de derde zondag van Advent, vieren we het H. Avondmaal. ds Hans Koops gaat voor in de Marcuskerk. In de Wilhelminakerk gaat ds Marian van Giezen voor. Om 17.00 uur is er een vesper in de Marcuskerk. Zie voor meer informatie onder Vespers in Zuidoost. Zondag 24 december, vierde zondag van Advent gaat ds Hans Koops voor. Om 19.00 uur is het kinderkerstfeest, voorganger is ds Marieke Sillevius Smitt. Om 22.00 uur is in de kerstnachtdienst ds Hans Koops voorganger. De Marcuscantorij onder leiding van Karel Demoet verleent medewerking. Zondag 25 december, eerste kerstdag, is ds Hans Koops voorganger. Teake Sikkema op trompet en Jeannette van 't Veld op het orgel verlenen hun muzikale medewerking. In deze dienst nemen we afscheid van Jeannette van 't Veld. In de Wilhelminakerk gaat ds Marian van Giezen voor in een feestelijke kerstdienst, waarin een kind zal worden opgedragen.

Marcuswijk

In de dienst van 3 december nemen we afscheid van Bram van Oort. Bijna tien jaar was hij verbonden aan onze wijkgemeente, tot wederzijds genoegen. We willen Bram hartelijk danken voor zijn bijdrage aan de kerkmuziek, op de orgelbank, als voorzanger en als zeer betrokken lid van de werkgroep eredienst. We wensen hem alle goeds. In de dienst op eerste kerstdag zit Jeannette van 't Veld voor het laatst op de bank van het van Vulpen-orgel. Het is heel fijn dat zij het afgelopen jaar de vacature, ontstaan door het vertrek van Bob van der Linde, heeft kunnen vervullen, en wel op zeer vakkundige en plezierige wijze. We wensen ook haar alle goeds en veel succes in haar nieuwe functie als cantor in Arnhem.

Het ouderenkerstfeest vindt plaats op donderdag 14 december in de Marcuskerk; het begint om 14.00 uur.

Als u dit leest zijn de repetities voor het kinderkerstfeest al begonnen. Voor de laatste keer in de Marcuskerk, er komt een eind aan een traditie van bijna zestig jaar. Dit kinderkerstfeest vieren we al jaren samen met de Nicolaïkerk, en dat is fijn. Daar wordt ook een nieuw begin mee gemarkeerd. We hopen dat veel kinderen (en volwassenen) dit feest gaan meevieren. Zondag 24 december, 19.00 uur.

WIJKNIEUWS

Wilhelminawijk

Op woensdag 13 december buigt de kring Bijbel en Kunst zich over een bedevaartspsalme in tekst en beeld. Wie een psalm eens op een andere manier wil beleven dan alleen door te lezen/horen, is welkom om 10.00 uur in de Huiskamer, Hobbemastraat 41. Ook als u/je nog niet eerder hebt meegedaan met deze kring of niet goed thuis bent in de bijbel: geen probleem, welkom! Graag even vooraf aanmelden bij ds Marian van Giezen, 06-1841 9992 of marianvangiezen@online.nl, of bij Ankie la Rivière, 030-2513 713 of aalariv@kpnmail.nl.

Op 25 december is er een feestelijke viering van het kerstfeest om 10.00 uur in de Wilhelminakerk. Er is een prominente rol voor de kinderen, een mooi verhaal en veel muziek. Na afloop iets lekkers bij de koffie. Iedereen van harte welkom.

Nicolaïkerk
Hemel en aarde
beleven en bewegen

www.nicolaïkerk.nl

Op zondag 3 december, eerste Advent, zal ds Dirk Neven voorgaan in de eredienst. De Nicolaïcantorij werkt mee aan de dienst, onder leiding van Ko Zwanenburg. Berry van Berkum is de organist. Diverse lezingen zullen worden afgewisseld met samenzang. De dienst heeft het karakter van een Festival of lessons and carols. De cantorij zingt onder andere het Benedictus (de lofzang van Zacharias) in C van Charles Villiers Stanford (1852-1924). Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk; meer informatie leest u elders in dit blad.

Op zondag 10 december zal ds Sytze de Vries voorgaan in de dienst. Ko Zwanenburg is organist.

Op zondag 17 december is onze oud-predikant ds Jos de Heer voorgaan. Ko Zwanenburg is ook dan de organist. Advent betekent in het Latijn: 'Hij komt', of 'komst'. In de kerk vieren we in de vier adventsweken de komst van God naar onze wereld. Je zou de boodschap van de hele Bijbel in dat woord 'advent' kunnen samenvatten. Dat is het evangelie, dat God van deze wereld houdt en dat Hij zich blijft inspannen naar ons toe te komen. En Hij komt met de beste bedoelingen, om zijn liefde te betuigen, om deze wereld beter te maken, want er is veel ziek. Daarover gaan de lezingen van de profeet Jesaja. Op de derde zondag vieren we dat als God komt, dat dan het onmogelijke mogelijk wordt. Dat noemt de Bijbel 'wonderen'. De woestijn gaat zelfs bloeien! Wat dor en dood is, daar zit toch leven in. Nooit hoeft je dus te wanhopen, het leven is sterker dan alle dood. Het licht sterker dan de duisternis. Dat is hoop!

Om 17.00 uur is er een vesper in de Marcuskerk. Meer informatie leest u bij de 'Vespers in Zuidoost'.

Zondag 24 december is ds Aline Barnhoorn de voorganger. Dan is het de vierde Advent; die valt dit keer op de drempel van de kerstnacht. Dat maakt de sfeer van verwachting nóg intenser. De

openheid voor vrede, het doorbreken van vijandschap, dat ideaal wordt bevestigd. En niet voor niets. In de verwoeste steden van Syrië en Irak is dat vermogen om te verwachten ook nu zelfs een kwestie van leven of dood. Wie niets meer verwachten kan, is ten dode opgeschreven. Jesaja zegt het tegen Jeruzalem. Johannes zegt het tegen de mensen die hem vragen wie hij is. "Ruim baan! Maak de weg vrij voor wat écht redding brengt!" We lezen Jesaja 62: 8 tot 63: 4 en Johannes 1: 19-28. Ko Zwanenburg is organist. 's Avonds om 22.00 uur is de kerstnachtdienst, waarin ds Dirk Neven zal voorgaan. Met medewerking van de Nicolaïcantorij en de Cappella di San Nicolai onder leiding van Ko Zwanenburg. Berry van Berkum bespeelt het orgel en een van de solisten is Paulien van der Werff, sopraan. De te vertolken muziek: 'Glory to God' en de sopraanaria Rejoice greatly, o daughter of Zion, beide uit de Messiah van G.F. Händel. Het openingskoor is uit de cantate 'Singet dem Herrn ein neues Lied' (BWV 190) en het openingskoor van het Weihnachtsoratorium: 'Jauchzet, frolocket' (BWV 248) van J.S. Bach.

Maandag 25 december, eerste kerstdag, gaat ds Dirk Neven voor. Berry van Berkum bespeelt het orgel, Ko Zwanenburg is de cantor en Carl Daleboudt speelt trompet.

Zondag 31 december gaat ds Nico Vlaming voor. Zondag onder het octaaf van Kerst. Geen feest zonder feestweek: acht (octo) dagen lang. We mijmeren vandaag nog wat na. Over wat er met ons is gebeurd. Door de geboorte van Christus Jezus in deze wereld. En door de vernieuwingsbeweging van 500 jaar Reformatie. Een vrouw helpt ons daarbij, een non die een prachtig lied dichtte (517). We sluiten niets af. We gaan door. De volheid van de tijd is gekomen. "En jullie houden je nog bezig met uren, dagen, maanden jaren?", vraagt Paulus in de Epistellezing (Galaten 3: 23 tot 4: 11). Intussen brengen Jozef en Maria, geheel volgens afspraak en op tijd, hun eerstgeborene naar de tempel (Lukas 2: 33-40). 's Avonds om 19.30 uur is er een Oudejaarsavondvesper; meer informatie leest u bij de Vespers in Zuidoost.

Tuindorpkerk

www.tuindorpkerk.nl

Op zondag 3 december start de adventsperiode. In de Tuindorpkerk is dit weer een drukke, maar ook zeker, gezellige periode. De cantorij repeteert wat vaker en laat wat meer van zich horen. Dit is zeer zeker het geval op zondag 3 december de start van Advent. Onze eigen cantorij zingt dan een gedeelte uit een cantate van Georg Philipp Telemann. Natuurlijk horen we tijdens deze periode nog veel meer van de cantorij. Kom langs en luister en zing mee!

Ook de kinderen in de kindernevendienst starten op 3 december met een adventsproject. "Een boek vol verwachting". In dit project staat Jesaja centraal. Hij sprak in zijn tijd mensen moed in. Nu gaat het tijdens dit project niet over vroeger, maar over wat komen gaat. Alle kinderen in de basisschoolleeftijd zijn natuurlijk weer van harte welkom om te

horen wat Jesaja ons te vertellen heeft!

En bent u op 3 december dan toch in de kerk, dan valt er nog meer te genieten.

De Nederlands-Iraanse kunstenaar Nosrat Mansouri Gilani exposeert vanaf die dag in de Tuindorpkerk. Altaren van troost heet zijn expositie. In Iran is het altaar een plek waar je naar gaat als er geen oplossingen meer zijn. Een wonder moet uitkomst bieden. De belichaming van hoop. Haasten hoeft niet want de expositie is te zien tot en met 11 februari. Wilt de kunstenaar zelf ontmoeten, dan kan dat op zondag 14 januari. Na de dienst kunt u naar hem luisteren en vragen stellen. Nog meer weten wat er speelt in en om de kerk. Ga eens naar de website. Op Tuindorpkerk.nl vindt u nog veel meer nieuws.

www.protestantszuilen.nl

Alweer ruim twee maanden kerken we samen in het gebouw van de Oranjekapel aan de Amsterdamsestraatweg; we vieren, we ontmoeten, we werken aan het gebouw, we leren elkaar beter kennen... kortom, de wittebroodsweken zijn voorbij! We zien uit naar een aantal bijzondere vieringen in december.

Op zondag 3 december vieren we een (theologen-)viering van Schrift en Tafel met onze wijkpredikant ds Gertine Blom. Zondag 10 december zingt Sing now in de (architecten-)viering, met als gastvoorganger ds Peter van der Schans. Op woensdag 13 december ontmoeten we elkaar bij een adventsmaaltijd met aansluitend een vesper; we maken daarvoor nog één keer gebruik van de Bethelkerk. Zondag 17 december is de eerste uitvinderviering in Kerk op Zuilen: een viering die gekenmerkt wordt door ontmoeting en een vrije(re) vorm. Voorganger is ds Jasja Nottelman, en we vormen een ad hoc zanggroep die onder leiding van Jan Dirk Pronk zingt; vooral liederen uit Iona zullen een plek krijgen. Zondag 24 december, vierde Advent, vieren we de doop van Gijs Jacob Booij, zoon van Hester Oosterbroek en Peter Booij; een feestelijke vliegenviering (met en door kinderen), met ds Gertine Blom.

Sinds enige tijd maakt de rooms katholieke overbuur van de Bethelkerk, de Jacobusgemeenschap, gebruik van de Bethelkerk nu hun kerkgebouw is afgestoten. Op kerstavond vieren we samen, om 21.30 uur (gebouw Oranjekapel), met ds Gertine Blom. Eerste kerstdag is ds Tineke Zijlstra, emeritus predikant, en recent nog wijkpredikant in de Bethelkerk onze voorganger. Zondag 31 december, oudjaarsdag, vieren we met ds Cees Brouman een dienst van Schrift en Tafel; dit is een Geuzenviering, waarin we de liturgie van de Roobolkapel volgen. Oudejaarsavond is er een oecumenische vesper, samen met de Jacobusgemeenschap, om 18.30 uur.

En intussen bereidt ook de Kerk op Zuilen haar actie Kerkbalans voor, en proberen we van 'werkgroepen-kerk' te komen tot een helder georganiseerde kerk, met goed bemenste commissies, zodat we door kunnen blijven bouwen aan onze nieuwe Kerk op Zuilen!

'KidSjes'

advertenties@protestant-utrecht.nl
of telefoneren naar: 030 273 75 40
www.pgu.nu

HULPVERLENING

Wilt u uw verhaal kwijt?
Iets bespreken?
Persoonlijk contact?
Wij hebben altijd tijd
voor een gesprek of chat:

- Vertrouwelijk
- Anoniem
- 24 uur per dag

**TELEFONISCHE
HULPDIENT** Utrecht
DAG EN NACHT AANDACHT

030 - 294 33 44

www.telefonischehulpdienstutrecht.nl

REPARATIE**Klokkenatelier
Jan Haasnoot**

Voor al uw klokken,
barometers en horloge-
reparaties (reparatie en
verkoop)
Kees van Bohemenhof 9,
3544 MC Utrecht.
Tel: 030-6034247
www.klokken-barometers.nl

GEZOCHT

Prot. christelijke
Sph'er/Mwd'er gezocht
voor begeleiding bij
chronische ziekte.
Ik zoek een vrouw van
mijn leeftijd (49 jaar).
Betaling uit Pgb.
030-2599567

**PRAKTISCHE
HULP**

Praktische en
betrouwbare
ondersteuning bij wat
u zelf niet (meer) kunt
doen.
Klussen, administratie,
computerhulp, (levens-)
testament.

www.KloosterKlussen.nl

Wiebe Kloosterman, tel.
06 - 5323 7165

Een kleine advertentie
van een paar regels
(zoals een oproep)
bedraagt 15 euro.

Reisboekhandel
INTERGLOBE
Reisgidsen

**Landkaarten
(overzichtskarten
en deelkaarten
van - bijna - alle
landen ter wereld**

Vinkenburgstraat 7
3512 AA Utrecht
telefoon 030-2340401
www.interglobetravel.nl

partner in duurzaam innoveren

Tel. 030-288 65 13 | www.veu.nl

- Elektrotechniek
- Beveiliging
- ICT & datanetwerken
- Service en onderhoud

Veldwade 8 | 3439 LE Nieuwegein | info@veu.nl

Prins
Schoonmaakdiensten

- Schoonmaakonderhoud
- Glazenwassen
- Gevelreiniging
- Vloeronderhoud
- Opleveringsschoonmaak
- Dieptereiniging

Schaverijstraat 37 • 3534 AS Utrecht
030-2448810 • www.prinsbeu.nl

Lauteslager

makelaars & taxateurs
Catharijnesingel 100 Utrecht

030-231 51 86

ons volledige woningaanbod
www.lauteslager.nl

Abonnement op collectebonnen

U koopt regelmatig collectebonnen, maar na het uitgeven van de laatste bonnen vergeet u nieuwe te bestellen? Of u bent nog geen gebruiker van collectebonnen, maar het overkomt u regelmatig dat u geen muntgeld hebt voor de collecte? Aan al dat ongemak kunt u nu een einde maken door een abonnement te nemen op collectebonnen. Meer informatie: www.pgu.nu > geldzaken > collectebonnen, rechtstreeks: www.pgu.nu/collectebonnen of neem contact op met het kerkelijk bureau PGU: (030) 27 37 540, e-mail: bestuurssecretariaat@protestant-utrecht.nl

**Ad Voogt fonds
in uw testament?**

Ook u kunt bijdragen aan de toekomst van de PGU door het Ad Voogt fonds op te nemen in uw testament. Uit dit fonds financieren we projecten die de wijkgemeenten ondersteunen en vitaler maken. Bijvoorbeeld door een missionair predikant te beroepen, of een jeugdwerker in te zetten. Vaak kunnen zulke krachten niet bekostigd worden uit de reguliere inkomsten. Uw geld wordt zo goed besteed voor de toekomst van uw kerk! Vragen? bestuurssecretariaat@protestant-utrecht.nl of bel 030 2737 540.

Hiske Alting & Pauline Res
Geertkerkhof 3
3511 XB Utrecht
06 45 363 220
altinguitvaarten.nl

ruimte voor afscheid
alting uitvaarten

AL UW WENSEN IN DEZEN KUNNEN
VERWEZENLIJKT WORDEN.

Gansstraat 128-130 te Utrecht
Telefoon: 030 - 2516955

**Ik kies voor een afscheid
dat écht vertrouwd voelt.**

Wilt u dat zij uw uitvaart straks in
vertrouwde handen kunnen geven?
Kies dan voor een lidmaatschap bij
Barbara Uitvaartverzorging. Wij bieden
steun, begrip en nemen zorgen uit
handen. Zodat uw familie er niet
alleen voor staat. Altijd dicht bij U.

barbara
uitvaartverzorging
utrecht-vleuten

030 - 296 66 66 | www.barbarauitvaart.nl

**STEEHOUWERIJ
JONGERIUS
& VAN GILS**

**Grafmonumenten &
Urnenmonumenten**

Grote showroom en showtuin
met meer dan 150 modellen op voorraad.

- Een zeer breed assortiment grafwerken, steensoorten en accessoires.
- Eigen steenhouwerij voor het vervaardigen van persoonlijke wensen.
- Complete verzorging van vergunning tot plaatsing.

Ma t/m vrijdag 8.00 - 17.00 uur
Zaterdag 10.00 - 14.00 uur
Wij verzoeken u voor uw bezoek
telefonisch een afspraak te
maken. Bezoek aan huis is in
overleg mogelijk

Schaverijstraat 59, Utrecht - tel. 030-2444004 - www.steenhouwerij.nl

**PCB werd opgericht
door leden van de Protestantse
kerken in Utrecht in 1933**

De kernwaarden van onze oprichters
zijn voor ons nu nog steeds leidend bij het
verzorgen van uitvaarten

Uitvaartleiders: David van de Waal, Elly Bakker,
Peter van Bennekom en Redolf Huiting

**Dag en nacht bereikbaar voor directe hulp
na overlijden (030) 262 2244**

PCB
UITVAARTZORG

Meer informatie: pcbuitvaartzorg.nl

**PCB UTRECHT
PCB BILTHOVEN
PCB NIEUWEGEIN
PCB VIANEN**

Donaudreef 25
3561 EL Utrecht
[030] 262 2244

BGNU

www.narratio.nl

Het adres voor
inspirerende uitgaaven,
projecten en tijdschriften.

**INSTALLATIEBEDRIJF
VOSSEBELT**

Installatiebedrijf Vossebelt B.V. is al **bijna 50 jaar** een vakkundige
partner voor al uw werkzaamheden op het gebied van:

- Centrale verwarming
- Luchtverwarming
- Stadsverwarming
- Koeling
- Mechanische ventilatie
- Loodgieters werkzaamheden
- Service en onderhoud
- Verhuur, lease en verkoop CV-ketels
- Ontstoppingswerkzaamheden
- Regeltechniek
- Duurzame energie
- Zonnepanelen

CV-ketel
onderhouds-
contract
€ 78,-⁵⁰
excl. btw

**24 uren
storingsdienst**

G S NED UNETO-VNI STEK W A ES INSTAL

Pakketboot 5 | 3991 CH Houten | Tel. (030) 2885108 | info@vossebelt.org
U vindt ons op bedrijventerrein de Meerpaal | **Kijk op onze website www.vossebelt.org**

Alle kerkgebouwen zijn toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Kerkgebouwen aangegeven met *zijn voorzien van een aangepast toilet.

03-12: 1e Advent, 10-12: 2e Advent, 17-12: 3e Advent, 24-12: 4e Advent en Kerstavond
25-12: 1e Kerstdag, 26-12: 2e Kerstdag

Protestantse kerken binnen de PGU

Blossom
Grave van Solmsstraat 4
Diensten: 11:00 uur
03-12 eten en vieren
10-12 eten en vieren

Domkerk *
Domplein
Diensten: 10:30 uur
03-12 ds. N.J. de Jong-Dorland, 1e van Advent, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij
03-12 19:00 vesper
10-12 ds. N.J. de Jong-Dorland, 2e van Advent, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij
10-12 19:00 vesper
17-12 ds. V.V.A. Roskam, 3e van Advent, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij
17-12 19:00 vesper
24-12 ds. N.J. de Jong-Dorland, 4e van Advent, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij
24-12 17:00 Kerstvesper
24-12 19:00 ds. N.J. de Jong-Dorland, Kinderkerstnachtdienst
24-12 22:30 ds. N.J. de Jong-Dorland, Kerstnachtdienst, m.m.v. de Domcantorij
25-12 ds. N.J. de Jong-Dorland, Hoogfeest van Kerst, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij
31-12 ds. N.J. de Jong-Dorland, Zondag na Kerstmis, dienst van Schrift en Tafel, m.m.v. de Domcantorij
31-12 19:00 ds. N.J. de Jong-Dorland, Oudejaarsvesper, m.m.v. de Domcantorij
01-01 ds. N.J. de Jong-Dorland, Nieuwjaarsochtendgebed

Haven, De*
Marco Pololaan 185-187
Diensten: 16:30 uur
03-12 17:30 Havenmaaltijd
10-12 Havenanker (aanbidding en bijbelstudie)
17-12 Havenvuur (bijbelverhaal staat centraal)
24-12 Havenanker (aanbidding en bijbelstudie)
31-12 Havenvijfje

Jacobikerk *
St. Jacobsstraat 171
Diensten: 10:00 uur
03-12 1e Advent - ds. V.V.P. Vermeulen - Doopdienst.
03-12 17:00 ds. J.T. de Koning (Alphen a/d Rijn)
03-12 19:30 Avondgebed.
10-12 2e Advent - ds. A.J. Zoutendijk - Viering Heilig Avondmaal
10-12 17:00 ds. A.J. Zoutendijk.
10-12 19:30 Avonddienst
17-12 3e Advent - ds. V.V.P. Vermeulen
17-12 17:00 ds. H.E. Dankers (De Bilt)
17-12 19:30 Avondgebed
24-12 4e Advent- ds. A.J. Zoutendijk
24-12 15:00 ds. V.V.P. Vermeulen, Volkskerstzang
25-12 09:45 1e Kerstdag - ds. A.J. Zoutendijk
31-12 ds. A.J. Zoutendijk
31-12 17:00 ds. V.V.P. Vermeulen- Oudjaarsdienst
01-01 11:00 Nieuwjaarsdag - ds. V.V.P. Vermeulen.

Janskerk, EUG Oek. Studentengem.*
Janskerkhof 26
Diensten: 11:00 uur
03-12 past. H. Pals m.m.v. het Janskoor; 1e zondag van de Adventviering met belijdenis
10-12 past. J. Nottelman, 2e zondag van Advent
17-12 mw. M. Geurtsen, 3e zondag van Advent
24-12 past. H. Pals, 4e zondag van Advent
24-12 22:30 past. J. Bosman, Kerstavond
25-12 past. J. Nottelman m.m.v. Janskoor; 1e Kerstdag
31-12 past. H. Pals

Johannescentrum *
Moezeldreef 400
Diensten: 10:30 uur
03-12 ds. T. Wolters
05-12 10:00 past. P. van Mansfeld
10-12 ds. A. Barnhoorn
17-12 dhr. K. Wijnen en mw. B. van Santen (verhaal halen)
24-12 ochtendgebed (onder voorbehoud, zie www. Johannescentrum.nl)
24-12 21:00 ds. T. Wolters (Kerstnachtviering)
25-12 ds. T. Wolters (Kerstmorgen)
31-12 ds. T. Wolters

Marcuskerk *
Wijnesteinlaan 2
Diensten: 10:00 uur
03-12 ds. J.S. Koops
10-12 ds. K. Bouman
17-12 ds. J.S. Koops
24-12 ds. J.S. Koops
25-12 ds. J.S. Koops

Nicolaikerk *
Nicolaaskerkhof 9
Diensten: 10:00 uur
03-12 ds. D. Neven, cantatedienst en cantorij, 1e Advent
03-12 17:00 ds. H. Zeldenrust, vespercommissie, Vesper, Nun komm der Heiden Heiland
10-12 ds. S. de Vries, 2e Advent
17-12 ds. J. de Heer, 3e Advent
24-12 ds. A. Barnhoorn, 4e Advent
24-12 22:00 ds. D. Neven, Kerstnachtdienst, Cantorij en Klaas Junior
25-12 ds. D. Neven, Eerste Kerstdag
31-12 ds. N. Vlaming
31-12 19:30 ds. D. Neven, vespercommissie, Oudejaarsvesper, Oudejaarsdienst

Nieuwe Kerk
Bollenhofsestraat 138a
Diensten: 10:00 uur
03-12 ds. D.G.F. de Bree
10-12 ds. Chr. van Andel
17-12 ds. M. van Laar
24-12 ds. L.H. Kansen-Brasz
24-12 19:30 ds. L.H. Kansen-Brasz/ds. D.G.F. de Bree
25-12 ds. D.G.F. de Bree
31-12 ds. L.H. Kansen-Brasz

Oranjekapel *
Amsterdamsestraatweg 441-A
Diensten: 10:00 uur
03-12 ds. G. Blom, viering Heilig Avondmaal
10-12 ds. P. van der Schans
17-12 ds. J. Nottelman
24-12 ds. G. Blom
25-12 ds. T. Zijlstra
31-12 ds. C. Bouman

Roobolkapel
Cornelis Roobolstraat 86
Diensten: 10:00 uur
10-12 Roobolviering
24-12 Roobolviering

Tuindorperkerk *
Prof. Suringarlaan 1
Diensten: 10:00 uur
03-12 ds. P.J. Rebel, begin advent
10-12 ds. O. Wisse, Utrecht
17-12 ds. P.J. Rebel, Schrift-en Tafeldienst
24-12 21:00 dr. B. van den Berg, Carols in de Tuin
25-12 ds. P.J. Rebel, Kerst
31-12 ds. P.J. Rebel
31-12 19:00 ds. P.J. Rebel, oudjaarsvesper

Wijkplaats, de
Johan Camphuijsstraat 101
Diensten: 10:00 uur
03-12 ds. D.V.V. Brouwer; doopdienst
03-12 ds. mw. M. van Giezen
10-12 ds. B. Alblas
17-12 ds. J. de Klerk
24-12 22:00 ds. D.V.V. Brouwer
25-12 ds. D.V.V. Brouwer
31-12 ds. D.V.V. Brouwer

Wilhelminakerk *
Hobbemastraat 35
Diensten: 10:00 uur
10-12 dienst in de Marcuskerk
17-12 ds. M. van Giezen
25-12 ds. M. van Giezen
31-12 dienst in de Marcuskerk

Andere kerken

Baptisten Gemeente Utrecht 'Silo'
Herenstraat 34-26
Diensten: 10:00 uur
03-12 drs. T. van der Leer; 1e Advent en Avondmaal
10-12 ds. T. de Graaf, Regenboogdienst
17-12 dhr. P. Egberts, met Davina Koor
24-12 ds. A. Noordhoek, Cantorijdienst
25-12 ds. A. Noordhoek en ds. R. Smit, Kerstproeverij
31-12 ds. R. Smit, Oliebollendienst

Doopsgezinde Gemeente *
Oudegracht 270
Diensten: 10:00 uur
03-12 ds. A. van der Zijpp, 1e advent
10-12 ds. C. Cornelissen
2e advent
13-12 20:00 Taizé aan de Gracht
17-12 ds. C. Cornelissen
3e advent
24-12 18:00 voor kinderen: minimusical 'Op zoek naar de schat'
25-12 ds. A. van der Zijpp
31-12 zr. N. ter Brake en zr. A. M. Blankenstein

Evang.-Lutherse kerk (De Wartburg)
Kennedylaan 16
Diensten: 10:00 uur
03-12 dhr. J. Verburg, 1e Advent
10-12 ds. K. Storch, Heilig Avondmaal, 2e Advent
17-12 ds. P. Brouwer; 3e Advent
24-12 ds. K. Storch, 4e Advent
25-12 ds. K. Storch, Heilig Avondmaal, Kerstmis
31-12 mw. S. Bos

Evang.-Lutherse kerk (Hamburgstr.)
Hamburgerstraat 9
Diensten: 10:30 uur
03-12 ds. C. van Opstal, Heilig Avondmaal, 1e Advent
10-12 ds. Chr. Karrer, Cantate dienst, 2e Advent
16-12 19:00 ds. Chr. Karrer, Duitstalige dienst, aansluitend Kerstconcert
17-12 drs. K. van der Horst, 3e Advent

24-12 22:00 ds. Chr. Karrer, Kerstnacht
25-12 ds. C. van Opstal, Heilig Avondmaal, Kerstmis
31-12 ds. C. van Opstal

Geertekerkerk, Remonstrantse Gem. Utr.*
Geertekerkerkhof 23
Diensten: 10:30 uur
03-12 ds. A. Wieringa; 1e Advent
10-12 ds. F. Kruijne; 2e Advent
17-12 voorganger onbekend; 3e Advent ;Woord- en Tafelviering
24-12 19:30 ds. F. Kruijne; Kerstavond
25-12 Kerst
31-12 ds. A. Wieringa

Holy Trinity Church
Van Limburg Stirumplein
10-12 14:30 Gibbons

Huis van Vrede
Van Kleffenslaan 1
Diensten: 11:00 uur
03-12 viering met Marokkaans ontbijt
10-12 viering met Marokkaans ontbijt
17-12 viering met Marokkaans ontbijt
24-12 viering met Marokkaans ontbijt
31-12 viering met Marokkaans ontbijt

ICF Utrecht Mattheüskerk
Hendrika van Tussenbroeklaan 1a
Diensten: 14:00 uur
03-12 ds. J.H. Bonhof
10-12 ds. J.H. Bonhof
17-12 ds. G. Vos
24-12 ds. J.H. Bonhof
31-12 ds. J.H. Bonhof

Johannes Bernarduskerk, Gem. Wladimirskaja
Oranje Nassaulaan 2
Diensten: 10:30 uur
17-12 vader P. Brenninkmeijer; Zondag van de voorouders des Heren (6e toon)
25-12 vader P. Brenninkmeijer; Synaxis (liturgische bijeenkomst) van de Moeder Gods

Nederlands Gereformeerde Kerk
Troosterlaan 65
Diensten: 10:00 uur
03-12 ds. M. de Best, Zwolle, 1e advent
10-12 ds. J. Cooman Bouma, Zeist, Heilig Avondmaal en 2e Advent
17-12 ds. A. Siebenga, Loosdrecht, 3e Advent
24-12 ds. K. Muller; Emmeloord, 4e Advent
24-12 21:30 Kerstavond
25-12 10:30 br. P. Sierskma

Oecumenische onderwegkerk Blauwkapel
Kapeldwarsweg 21
Diensten: 10:30 uur
03-12 muzikale adventsviering: dhr. E. Vliem, orgel en dhr. F. van den Broek, dwarsluit; liturg Ds. C. 't Lam
10-12 muzikale adventsviering: Vocaal Ensemble Couette en dhr. P. van Helden, orgel; liturg past. A. van Dam
17-12 muzikale adventsviering: dhr. H. van IJcken, orgel; mw. L. Verweij, zang; mw. S. Lulofs, cello en mw. V. Tuinstra, fluit. Liturg pastor B. van Empel
24-12 drs. P.D.D. Steegman, Kerstnachtdienst: 21.40 samenhang traditionele Kerstliederen 22.00 dienst

Pieterskerk
Pieterskerkhof 5
Diensten: 10:30 uur
03-12 viering
10-12 viering
17-12 viering
24-12 viering
31-12 viering

ziekenhuizen

Bosboomstraat 1
Diensten: 10:00 uur
03-12 ds. F. Kruijne
10-12 past. W. Oldenhof
17-12 ds. I. Haijink
20-12 20:00 ds. I. Haijink
24-12 voorganger onbekend
25-12 ds. F. Kruijne en past. W. Oldenhof
31-12 pastor H. Leijendekkers

St. Antonius ziekenhuis
Soestwetering 1
Diensten: 10:00 uur
03-12 ds. N.T. Overvliet van der Veen
10-12 mw. C.J. Koek-Straus
17-12 ds. J.J. Tersmette
25-12 ds. N.T. Overvliet van der Veen

UMC Stiltecentrum
Heidelberglaan 100
Diensten: 10:00 uur
10-12 past. L. Berkhout
25-12 past. M. Wisse, Eerste Kerstdag

Willem Arntsz Huis
Lange Nieuwstraat 119
Diensten: 10:30 uur
03-12 B. van Empel
10-12 L. Meiling
17-12 R. Vredendregt
25-12 K. van Roermund
31-12 18:30 Oudjaar

zorgcentra

Zorgcentra Axion locatie Dr. J.N. Voorhoeve
Van Heuven Goedhartlaan 3
Diensten: 10:30 uur
02-12 ds. C. Steenis
09-12 mw. C. Koek-Steenis
16-12 ds. A. Hoffman

Bijkershoek, de
Van Bijkershoeklaan 250
Diensten: 15:00 uur
08-12 ds. D.V.V. Brouwer

Huis aan de Vecht, 't
Costa Ricadreef 9
Diensten: 19:30 uur
02-12 past. G. Krul
13-12 14:30 gezamenlijke Kerstviering

Rosendaal
Indusdreef 5
Diensten: 10:45 uur
03-12 woord en tafel, ds. A. van Baarsen
17-12 woord en communie, past. J. Hettinga
24-12 16:00 Kerstviering, J. Gijzel en A. Oldenzijl i.s.m. koor van Pauluskerk

Swellengrebel
Burg. F. Andreaelaan 100
Diensten: 10:15 uur
03-12 10:30 past. werker mw. Th. Peereboom; oecumenische dienst

Tamarinde
Neckardreef 6
Diensten: 10:30 uur
10-12 mw. van der Klij - van Wijnbergen
17-12 dhr. van Baarsen
25-12 mw. van der Klij - van Wijnbergen, Kerst
31-12 mw. v.d. Schrier; viering jaarwisseling

Transwijk
Hof van Transwijk 16
Diensten: 10:30 uur
03-12 dhr. A. Hubers, 1e Advent
10-12 ds. R.E. van de Wal, 2e Advent Dienst van Schrift en Tafel
17-12 dhr. L. Smit, 3e Advent
24-12 ds. B. Wallet, 4e Advent
25-12 ds. N. Meynen, Kerstmis m.m.v. Blend Music
31-12 ds. J.E. Riemens, Oudjaarsdag

Tuindorp Oost
Winklerlaan 365
Diensten: 10:30 uur
03-12 mw. A. Dubois-van Hoorn; 1e Advent
17-12 mw. A. van der Schrier; 3e Advent
25-12 mw. W. Winkel; Kerst

Zuylenstede
Perudreef 8
Diensten: 10:00 uur
03-12 mw. A. van de Schrier; Eerste Advent
10-12 mw. A. Dubois, Dienst van Schrift en Tafel
17-12 ds. N. Meynen
24-12 dr. J. van Amersfoort
25-12 ds. J.E. Riemens, 1e Kerstdag m.m.v. mw. J. Loen - Ras dwarsluit
31-12 ds. N. Meynen, Oudjaarsdag
31-12 viering

door-de-week

Domkerk
Ochtendgebed: iedere maandag om 07.00 uur (behalve op 1e Kerstdag en Nieuwjaarsdag)
Middaggebed: ma. t/m zat : 12:30 uur (geen middaggebed op Nieuwjaarsdag)
Vespers: iedere zondag- en woensdagavond: 19:00 uur (en ook op Kerstavond, 24 december: 17:00 uur)

Kapel Hoog Catharijne
Godebaldkwartier
Diensten ma. t/m vr: 12:45 – 13:00 u

LEESROOSTER

De komende weken vermeldt het leesrooster van het Nederlands Bijbelgenootschap de volgende bijbelgedeelten:

zo 3 dec Jesaja 5:1-7
ma 4 dec Jesaja 5:8-17
di 5 dec Jesaja 5:18-24
wo 6 dec Jesaja 5:25-30
do 7 dec Jeremia 25:27-38
vr 8 dec Jeremia 26:1-9
za 9 dec Jeremia 26:10-24

zo 10 dec Jeremia 27:1-11
ma 11 dec Jeremia 27:12-22
di 12 dec Jeremia 28:1-17
wo 13 dec Jeremia 29:1-9
do 14 dec Jeremia 29:10-23
vr 15 dec Jeremia 29:24-32
za 16 dec Jesaja 34:1-17

zo 17 dec Jesaja 35:1-10
ma 18 dec Jeremia 30:1-11
di 19 dec Jeremia 30:12-31:1
wo 20 dec Jeremia 31:2-14
do 21 dec Jeremia 31:15-22
vr 22 dec Jeremia 31:23-30
za 23 dec Jeremia 31:31-40

zo 24 dec Titus 1:1-16
ma 25 dec Titus 2:1-15
di 26 dec Titus 3:1-14
wo 27 dec Jeremia 32:1-15
do 28 dec Jeremia 32:16-25
vr 29 dec Jeremia 32:26-44
za 30 dec Jeremia 33:1-11

zo 31 dec Jeremia 33:12-26
ma 1 jan Psalm 1
di 2 jan Habakuk 1:1-11
wo 3 jan Habakuk 1:12-2:4
do 4 jan Habakuk 2:5-20
vr 5 jan Habakuk 3:1-19
za 6 jan Romeinen 1:1-15

Kerst in de stad

DECEMBER 2017

Lichtjesticht in Oost

VRIJDAG 15 DECEMBER VAN 18:00 TOT 20:00 UUR

EEN SFEERVOLLE WANDELING
LANGS SCENES UIT HET KERSTVERHAAL

BIJNA 2000
KAARSJES

DE LICHTJESTICHT IN OOST START OP
HET VAN LIMBURG STIRUMPLEIN OM
18.00 UUR EN DAARNA ELKE 15 MINUTEN
OM 19.15 UUR START DE LAATSTE GROEP

De lichtjesticht in Utrecht Oost is een initiatief van: Alkmaar, Wilhelminakerk, Holy Trinity Anglican Church, De Wijk en Ondernemersvereniging Punt Oost

ADVENTSMARKT

zaterdagmiddag
2 december 2017
16:00 - 18:00

PANDHOF

naast Domkerk - ingang Domplein

±17:00 uur: Adventsluiding klokken Domtoren
en aanlichten kerstboom Pandhof

M.m.v. Utrechts Klokkenluiders Gilde, Volksvereniging "Ons Genot", een aantal Utrechtse kerkengemeenschappen, kramen en informatie uit de Protestantse wijkgemeenten Utrecht.

www.domkerk.nl - www.pgu.nu

FESTIVAL OF LESSONS & CAROLS

KAMERKOOR CANTIAGO OLV HERMAN MUSSCHÉ
GERRIT CHRISTIAAN DE GIER, ORGEL

22 12 17 20.15 uur

Jacobikerkerk Utrecht
toegang vrije gift

Darke Rutter Sævarsson Warlock samenzang

Nieuwe Route

OP VRIJDAG 15 DECEMBER LOOPT ER VOOR
DE 41 KEER EEN SPOOR VAN KERSTLICHTJES DOOR ONZE WIK.
DE TOCHT BEGINT MET EEN SFEERVOLLE START OM 18.00 UUR.
DAARNA GAAT ER ELKE 15 MINUTEN EEN NIEUWE GROEP OP PAD. OM 19.15 UUR START DE LAATSTE GROEP.

VAN DE START, IN DE HOLY TRINITY ANGLICAN CHURCH (V. LIMBURG STIRUMPLEIN) LOOPT HET
LICHTJESSPOOR DOOR HET WILHELMINAPARK, DE JAN VAN SCHEELSTRAAT, HOBBERMASTRAAT T/M
ADRIAEN VAN OSTADELAAN. ONDERWEG KOM JE SCENES UIT HET KERSTVERHAAL TEGEN, DRINK JE
WARMER CHOCOMEL OF GLUHWEIN, LUISTERT JE NAAR KERSTLIEDJES, ZIE JE EEN LEVENDE KERSTSTAL,
OM TE EINDIGEN IN DE GEZELLIGE HERBERG BIJ DE WILG WAAR JE BEERLIJK KAN ETEN OP HET PLEIN.
WIJ HOPEM U ALLEMAAL TE ONTMOETEN...

De lichtjesticht in Utrecht Oost is een initiatief van:

- De Wijk
www.wijk14.nl
Nieuwburg
Burgwal 305
- Wilhelminakerk
Hobbermastraat 35
- Alkmaar
Alkmaar
Oudekerk 2
- Holy Trinity
Anglican Church
van Limburg
Stirumplein
- Ondernemers
vereniging
Punt Oost

2016 & 2017 DEEC'17

KERST IN HET JULIANAPARK

DOE MEE

HET KERSTVERHAAL
VAN ZUILEN

kerk in de stad

IS EEN UITGAVE VAN DE
PROTESTANTSE GEMEENTE
UTRECHT EN VERSCHIJNT
MAANDELIJKS

REDACTIE

Elly Bakker,
Sietske Gerritsen,
Arnold Rietveld
Frans Rozemond
Agnes Stekelenburg

HOOFDREDACTEUR

Peter van der Ros

REDACTIEADRES

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
e-mail:
kerkindestad@protestant-utrecht.nl

Dit blad verschijnt maandelijks op de
laatste of eerste vrijdag.
Artikelen en berichten uiterlijk
op de maandag van de week vóór
verschijning naar:
kerkindestad@protestant-utrecht.nl
Kopij kerkdiensten mailen naar:
preekrooster@protestant-utrecht.nl

WIJKCORRESPONDENTEN

Citypastoraat Domkerk:
Bram Schriever
Eglise Wallonne (Pieterskerk):
Grietje Hofman
EUG Oekumenische
Studentengemeente (Janskerk):
Rik Boonstra
De Haven: Wilma Wolswinkel
Jacobikerk: Francis Boer
Marcuskerk: Anne-Marie Rutgers
Wilhelminakerk: Marian van Giezen
Nicolaïkerk: Karin Blaauw
Nieuwe Kerk: Hanneke Monsuur
Johannescentrumgemeente:
Francis Prins
UtrechtWest: Jurjen de Pauw
Tuindorperkerk: Jan Verkerk
Zuilen: Annemieke Schuur

ADMINISTRATIE

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
abonnement@protestant-utrecht.nl
Voor een abonnement op Kerk in
de Stad vragen wij per adres een
bijdrage van 35 euro per jaar in de
productie- en verzendkosten. Elk jaar
ontvangt u in september een accept-
giro om de betaling te voldoen.

ADVERTENTIES

Margaretha van Parmadreef 14
3561 SR Utrecht
telefoon 2737 540
Tarief op aanvraag, sluitingstijd tien
dagen voor verschijning.
Aanleveren van advertenties:
advertenties@protestant-utrecht.nl

BANKRELATIE

PGU - Kerk in de Stad
NL21 FVLB 0699 5436 57

GRAFISCHE VERZORGING

theologische uitgeverij Narratio®,
Gorinchem
www.narratio.nl